

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

СЛУЧАЈ
BLADET TROMSØ AND STENSAAS v. NORWAY

(Апликација бр.21980/93)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

20 мај 1999

Во случајот *Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway*,

Европскиот суд за човекови права, согласно членот 27 од Конвенцијата за човекови права и основни слободи (“Конвенцијата“), изменета со Протоколот бр.11¹, како и релевантните одредби од Деловникот на Судот², заседавајќи како Голем судски совет, составен од следните судии:

Mr L. WILDHABER, *претседател*,

Mrs E. PALM,

Mr A. PASTOR RIDRUEJO,

Mr G. BONELLO,

Mr J. MAKARCZYK,

Mr R. TÜRMEŒ,

Mr J.-P. COSTA,

Mrs F. TULKENS,

Mrs V. STRÁŽNICKÁ,

Mr W. FUHRMANN,

Mr M. FISCHBACH,

Mr V. BUTKEVYCH,

Mr J. CASADEVALL,

Mrs H.S. GREVE,

Mr A.B. BAKA,

Mr R. MARUSTE,

Mrs S. BOTOCHAROVA,

и Mrs M. DE BOER-BUQUICCHIO, *заменик-секретар*,

Одлучувајќи на затворена седница на 27 и 28 јануари и на 21 април 1999,

Ја донесе следната пресуда, која беше усвоена на последниот споменат датум:

Забелешки од Секретаријатот

1. Протоколот бр.11 и Деловникот на Судот стапија на сила на 1 ноември 1998.

² Протоколот бр.11 и Деловникот на Судот стапија на сила на 1 ноември 1998.

ПОСТАПКА

1. Случајот беше доставен до Судот, основан согласно поранешниот член 19 од Конвенцијата¹, од страна на Европската комисија за човекови права (“Комисијата“) на 24 септември 1998 а од страна на Владата на Норвешка (“Владата“) на 29 октомври 1998, во рокот од три месеци предвиден со поранешните член 31 став 1 и член 47 од Конвенцијата. Тој потекнува од апликација (бр.21980/93) против Кралството Норвешка, поднесена до Комисијата на 10 декември 1992, согласно поранешниот член 25, од страна на друштво со ограничена одговорност, основано согласно норвешкото право, *Bladet Tromsø A/S*, кое го издава весникот *Bladet Tromsø*, и од неговиот поранешен уредник, г-дин Pål Stensaas, кој е норвешки државјанин.

Барањето на Комисијата се повикува на поранешните членови 44 и 48 и на декларацијата со која Норвешка ја призна задолжителната надлежност на Судот (поранешен член 46); жалбата на Владата се повикува на поранешните членови 44 и 48. Предмет на барањето и на жалбата е да се добие одлука во однос на тоа дали фактите на случајот содржат повреда од страна на одговорната држава на нејзините обврски според членот 10 од Конвенцијата.

2. Во одговор на барањето поднесено согласно правилото 35 став 3(г) од поранешниот Деловник на Судот Б², жалителите ги определија адвокатите кои ќе ги застапуваат (поранешно правило 31).

3. По стапувањето во сила на Протоколот бр.11 на 1 ноември 1998 и согласно одредбите од членот 5 став 5 од истиот,

¹ Забелешки од Секретаријатот: Од влегувањето во сила на Протоколо бр.11, со кој се измени член 19, Судот функционира на постојана основа.

² Забелешка од Секретаријатот. Деловникот на Судот Б, што стапи на сила на 2 октомври 1994, се применуваше до 31 октомври 1998 за сите предмети што се однесуваа на државите обврзани со Протоколот бр.9.

случајот беше поднесен до Големиот судски совет на Судот. Големиот судски совет го вклучи *ex officio* г-дин H.S. Greve, избран судија од Норвешка (член 27 став 2 од Конвенцијата и правило 24 став 4 од Деловникот на Судот), г-дин L. Wildhaber, претседател на Судот, г-ѓа E. Palm, потпретседател на Судот и г-дин J.-P. Costa и г-дин M. Fischbach, потпретседатели на оддели (член 27 став 3 од Конвенцијата и правило 24 §§ 3 и 5 (a)). Другите членови назначени да го комплетираат Големиот Совет беа The other members appointed to complete the Grand Chamber were г-дин A. Pastor Ridruejo, г-дин G. Bonello, г-дин J. Makarczyk, г-дин P. Kūris, г-дин R. Tūrmen, г-ѓа F. Tulkens, г-ѓа V. Strážnická, г-дин V. Butkevych, г-дин J. Casadevall, г-дин A.B. Vaka, г-дин R. Maruste и г-ѓа S. Botoucharova (правило 24 § 3 и правило 100 § 4). Потоа, г-дин W. Fuhrmann, судија-заменик, го замени г-дин Kūris, кој не беше во можност да учествува во натамошното разгледување на случајот (правило 24 став 5(б)).

4. Г-дин Wildhaber, преку заменик-секретарот, го консултираше агентот на Владата, адвокатите на жалителите како и делегатот на Комисијата во врска со организацијата на писмената постапка. Согласно востановениот ред како резултат на тоа, секретарот ги прими поднесокот на жалителите како и поднесокот на Владата на 5 јануари 1999. На 15 јануари 1999 секретарот на Комисијата се изјасни дека делегатот ќе ги поднесе своите опсервации на расправата. На различни датуми помеѓу 29 јануари и 17 март 1999, Владата и жалителите поднесоа дополнителни опсервации согласно членот 41 од Конвенцијата.

5. Согласно одлуката на претседателот, се одржа јавна расправа во зградата на Судот за човекови права, Стразбур, на 27 јануари 1999.

Пред Судот се појавија:

(a) *За Владата*

г-дин F. ELGESEM, адвокат, Државно правобранителство
(граѓански прашања), *Агент,*

Г-дин T. STABELL, помошник државен правобранител
(граѓански прашања),

Г-дин K. KALLERUD, виш јавен обвинител,
Канцеларија на Директорот на Јавното
Обвинителство, *советници,*

(б) *за жалителите*

г-дин K. BOYLE, адвокат,
г-дин S. WOLLAND, *адвокат,* *Советник,*

(в) *за Комисијата*

г-дин A.S. ARABADJIEV, *Делегат.*

Судот ги ислуша обраќањата на г-дин Arabadjiev, г-дин Wolland, г-дин Boyle, г-дин Elgesem и г-дин Stabell.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

A. Позадина на случајот

6. Првиот жалител е друштво со ограничена одговорност, Bladet Tromsø A/S, која го издава дневниот весник *Bladet Tromsø* во градот Tromsø. Вториот жалител, г-дин Pål Stensaas, бил негов уредник. Тој е роден во 1952 година и живее во Nesbrua, близу Осло.

Tromsø е регионален главен град во северниот дел на Норвешка. Тој е центар на норвешката индустрија на лов на фоки и има универзитет кој вклучува меѓународен центар за поларни истражувања.

Во релевантниот период, *Bladet Tromsø* имал тираж од околу 9.000 примероци. Како и други локални весници во Норвешка, бил користен како редовен извор на информации од страна на Норвешката новинска агенција (“NTB”).

7. Г-дин Odd F. Lindberg бил на бродот за лов на фоки *M/S Harmoni* (“*Harmoni*”) за време на сезоната во 1987 година како слободен новинар, автор и фотограф. Неколку од неговите текстови кои се однесувале на таа сезона биле објавени во *Bladet Tromsø*. Истите не биле непријателски настроени кон ловот на фоки. На 3 март 1988 г-дин Lindberg се пријавил во Министерството за рибарство да биде назначен за инспектор за лов на фоки за сезоната 1988 на бродот *Harmoni*. По неговото назначување на 9 март 1988, тој бил во служба на бродот *Harmoni* од 12 март до 11 април 1988, кога бродот се вратил во пристаништето во Tromsø. Оттогаш, сè до 20 јули 1988, *Bladet Tromsø* објавил дваесет и шест написи за инспекцијата на г-дин Lindberg.

8. На 12 април 1988 *Bladet Tromsø* објавил интервју со г-дин Lindberg, во кое тој, помеѓу останатото, изјавил дека одредени ловци на фоки на бродот *Harmoni* ги прекршиле правилата за ловење на фоки од 1972 година (*forskrifter for utøvelse av selfangst*) – изменети во 1980 – донесени од страна на Министерството за рибарство. Насловот на текстот гласел: (сите цитати подолу се превод од норвешки јазик):

“Истражување открива сурови методи на ловење во Западниот Мраз

Ужасни повреди на правилата”

Воведот во текстот го цитира г-дин Lindberg како што следи (со поголеми букви):

“Доколку се дозволи ловот на фоки да продолжи, одредени ловци треба да престанат со убивање на фоките на начинот на кој го прават тоа. За време на двете последни зими, кои ги поминав на Арктичкиот Океан, открив многу работи кои се јасно неусогласени со прифатливите методи на лов на фоки. Сепак, би сакал да нагласам: само неколку од ловците се виновни за (таквото однесување) и тие неколкумина и прават на

индустријата (на ловење фоки) лоша услуга и го снабдуваат Гринпис со аргументи. Тоа е навистина жално и целосно неприфатливо!“

Интервјуто продолжува, помеѓу останатото, како што следи:

“Доколку се дозволи ловот на фоки да продолжи – а јас сум на мислење дека треба – треба да има инспектор на секој брод. Таков кој ќе осигура дека животните се убиваат на правилен начин и дека не се изложуваат на непотребно страдање.

... Но, да нагласам: Јас сум за ловот на фоки, иако истиот треба да се изведува на правилен начин.“

...

Г-дин Lindberg изјави дека бил предмет на закани од страна на ловци, со цел да не зборува за своите наоди и искуства за време на ловот на фоки на Западниот Мраз. Тој не сака да навлегува во детали...

“Тоа ќе биде покриено во извештајот што ќе го напишам ...’”

Во написот не се наведува ниту еден ловец на фоки по име, ниту се дава детали за наводните незаконити методи на ловење.

9. Со цел да се одбрани себеси од обвинувањата содржани во горниот напис од 12 април 1988, капетанот на бродот *Harmoni* како и тројца членови на неговиот екипаж дале интервјуа, кои *Bladet Tromsø* ги објавил на 13 април. Во воведот на главното интервју, помеѓу останатото, се наведува (со поголеми букви):

“Екипажот на... *Harmoni* е навистина бесен. Наводите изнесени од страна на “истражувачот“ г-дин Lindberg во врска со... сверските методи на убивање на ловците на фоки, се премногу да се проголта. Тој се преправа дека е истражувач, но нема поим за што зборува, вели г-дин Kvernmo [член на екипажот].”

Одделно интервју со г-дин Kvernmo насловено “Тие се чувствуваат оцрнети”, го цитира како што следи (во вовед даден со поголеми букви):

“Не знам што се обидува г-дин Lindberg да постигне со своите обвинувања за сверско убивање на фоки. Но, ние се чувствуваме оцрнети и не сакаме ова да виси над нас.’”

Подоцна во интервјуто г-дин Kvernmo е цитиран како изјавува:

“... Г-дин Lindberg не опишува како крвожедни убијци, но ние ги следиме правилата и сме човечни...”

10. Официјалниот извештај на г-дин Lindberg за ловечката експедиција бил завршен на 30 јуни 1988, два ипол месеци по експедицијата. Ова било значително подоцна од нормалниот временски период кој се оставал за подготвување на таквите извештаи и откако Министерството за рибарство прашало за истиот. Министерството го примило извештајот на 11 јули 1998, и заради периодот на одмори, не извршило веднаш преглед на истиот.

Во својот извештај, г-дин Lindberg навел серија на повреди на правилата за лов на фоки и обвинувања против петмина именувани членови на екипажот. Тој навел, помеѓу останатото:

“Исто така, забележав дека [фоките] кои беа застрелани на начин што се чинеше дека се мртви се “будат“ за време на отстранувањето на кожата ... забележав неколку пати дека животните кои беа дерени живи покажуваа знаци дека електричните активности на нивниот мозок не се прекинати.”

Г-дин Lindberg препорачал да има инспектор за лов на фоки на секој брод како и дека треба да се организира задолжителна обука за сите ловци-почетници. Нивното познавање на правилата исто така треба да биде предмет на тестирање. Конечно, г-дин Lindberg препорачал измена на правилата што се однесуваат на убивањето на возрасните фоки во самоодбрана.

Б. Наредба за достапност на извештајот за јавноста

91. Министерството за рибарство одлучило извештајот на г-дин Lindberg привремено (види став 14 подолу) да не биде достапно за јавноста, повикувајќи се на член 6 точка 5 од Законот од 1970 година за пристап на јавноста до документи во областа на јавната администрација (*lov om offentlighet i*

forvaltningen, Закон бр.69 од 19 јуни 1970). Според оваа одредба, Министерството може да нареди одреден извештај да не биде достапен на јавноста, врз основа на тоа што содржи наводи за законски казниви дела.

Напис објавен во *Bladet Tromsø* на 15 јули 1988 ги содржел следниве опсервации во врска со одлуката на Министерството:

„Извештајот е од таква природа да го исклучивме од јавна достапност’, вели [советник во Министерството]. ‘Досега само го прочитавме. Кога ќе имаме време да го проучиме поблиску, истиот ќе биде испратен до Инспекторатот за рибарство и до Советот за ловење на фоки. Но најпрво ќе ги испитаме сите информации кои беа обезбедени од страна на инспекторот Lindberg, особено во врска со било какви инциденти кои би можеле да бидат релевантни од аспект на Кривичниот закон. Секој кој е лично споменат во извештајот ќе добие можност за објаснување, како и за сопствена одбрана.’ ”

В. Оспорените написи објавени на 15 и 20 јули 1988 година

102. Во горенаведениот напис од 15 јули 1988, *Bladet Tromsø*, добивајќи копија од извештајот кој г-дин Mr Lindberg го предал до Министерството за рибарство, репродуцирал некои од изјавите кои се однесувале на наводните повреди на правилата за лов на фоки, од страна на членови на екипажот на *Harmoni*. Насловот на насловната страница гласел:

„Шокантен извештај”

„‘Фоки дерени на живо’ ”

Во текстот на насловната страница стоело:

„Инспекторот за лов на фоки, г-дин Lindberg, критикува норвешки ловци на фоки во шокантниот извештај за изминатата...сезона. [Тој] се повикува на нелегални методи на убивање, пијани членови на екипаж и на незаконитиот почеток на ловот пред отворањето на ловната сезона. Понатаму, извештајот вклучува наводи за негово претепување од страна на бесните ловци, кои исто така му се заканиле дека ќе го удрат по главата со кука за риба [*hakapik*], доколку не молчи. ‘Извештајот е од таков карактер што го исклучивме од достапност за јавноста’ вели портпаролот на Министерството за рибарство.”

113. На 19 и 20 јули 1988 *Bladet Tromsø* го објавил целиот извештај во два дела. Во воведот кон првиот дел стоело:

“... Во изминатите денови [извештајот на г-дин Lindberg] создаде значителни турбуленции во [професијата] на лов на фоки. Повеќето го сметаат за особено остар напад на професијата, која веќе се има сретнато со противници, како на национално така и на меѓународно ниво. Во неколку одговори до *Bladet Tromsø*, јасно е наведено дека г-дин Lindberg е агент на „Гринпис“.

Г-дин Lindberg ни даде пристап до неговите белешки [од експедицијата]. Оттогаш извештајот беше третиран како доверлив од страна на Министерството, со оглед на тоа што, помеѓу останатото, различни лица беа наведени по име и поврзани со повреда на правилата. Ние ги избришавме тие имиња...

Извештајот..не содржи еднострана критика...г-дин Lindberg, исто така, пофалува одреден број на членови на екипажот.. тој дополнително пишува дека е симпатизер на ловот на фоки. Но, не на начинот на кој истиот бил вршен на Западниот Мраз оваа година.”

Вториот дел од извештајот на г-дин Lindberg, кој бил објавен во *Bladet Tromsø* на 20 јули 1988, ги содржел следниве изјави (имињата на членови на екипажот, поместени во заградите подолу, биле избришани со црно мастило):

“Во 11.45 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето малечко.”

“Во 14.40 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето малечко.”

“Во 15.00 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока.”

“ Истиот ден му посочив на капетанот на бродот дека (член на екипажот) не ги убива малечките согласно правилата (односно тој... ги удрил со врвот (на куката за риби) и потоа го влечел малечкото по себе).”

“Во 15.00 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето малечко.”

“Во 19.00 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето малечко.”

Ловењето на арктички фоки било легално во 1987 година.

Г. Поврзани објави во *Bladet Tromsø* во периодот од 15 до 20 јули 1988 година

124. Во коментар од 15 јули 1988 *Bladet Tromsø* навел:

“Лоши услови за работа?

Дали властите имаат соодветна контрола врз ловот на фоки кој се одвива како сега? Дали ... инспекторите во Министерството ... имаат услови за работа кои им овозможуваат да изготвуваат непристрасни извештаи за ловот на фоки или пак се премногу зависни од добрите односи со ловците на фоки? Со други зборови, дали инспекторите за фоки се доволно независни во својата супервизија на бродовите за фоки?

Ова се прашања кои *Bladet Tromsø* ги доби од лица кои ја познаваат добро индустријата, но, од различни причини, не сакаат да излезат во јавноста. Позадината на овие прашања е извештајот кој г-дин Lindberg го предал до својот работодавач, Министерството за рибарство. Г-дин Lindberg бил назначен за инспектор за лов на фоки на бродот *Harmoni*, регистриран во Tromsø... за време на сезоната во 1988 година. Извештајот е толку критички што Министерството реши засега да биде „доверлив“. ..., советник во Министерството ... признава дека никогаш претходно не добил извештај од инспектор за лов на фоки “толку неповолен како овој”.

135. На 18 јули *Bladet Tromsø* објавил понатамошно интервју со членот на екипажот г-дин Kvernmo, насловено „Остра критика против инспекторот за лов на фоки: Обвинувањата се целосно неосновани“. Поднасловот под фотографијата на предната страница гласел:

“Целосни лаги ‘Судејќи според она што излезе во медиумите во врска со извештајот [на г-дин Lindberg], јас би ги оквалификувал неговите изјави како целосни лаги’, вели г-дин Kvernmo. [Тој] ... бара извештајот веднаш да биде предаден [на екипажот]. Во ова, поддржан е од двајца колеги, г-дин [С.] и г-дин [М.] ...”

Интервјуто со г-дин Kvernmo продолжило понатаму во весникот под наслов „Г-дин Lindberg лаже”.

Дополнително, весникот објавил писмо на истата тема, од г-дин Kvernmo до уредникот. Според г-дин Kvernmo, присуството на г-дин Lindberg на бродот *Harmoni* во 1987 не било добредојдено. Кога тој се појавил на заминувањето на експедицијата во 1988 година, тоа било по направени голем

број на неуспешни барања до сопственикот на бродот и до екипажот. Како последно средство, тој го навел Министерството да поверува дека тој ќе оди со *Harmoni* на Западниот мраз, како и дека може да ја превземе, на доброволна основа, улогата на инспектор. Без натамошни проблеми, Министерството го назначило за инспектор бидејќи тој се понудил да ја извршува таа работа бесплатно. Следствено, Министерството испратило инспектор, чие познавање за ловот на фоки и на правилата за лов било крајно мали, и кој бил психолошки неподобен за работата. Тој ги извршувал своите задачи на крајно чуден и лош начин.

146. Во уводник, исто така објавен на 18 јули 1988, весникот навел:

“ Некои луѓе се на став дека норвешкиот лов на фоки повторно ќе настрада од остра критика од активистите за природата, откако инспекторот за лов на фоки откри бројни спорни околности поврзани со експедицијата. Веруваме дека овој извештај ќе го зајакне [угледот на Норвешка] како сериозна нација на ловци на фоки, под услов содржината на извештајот да се употреби на конструктивен начин. Во сите професии постојат одредени лица кои ќе ја злоупотребат довербата која општеството ја има во нив и кои ќе делуваат на работ на законот. Властите за рибарството мора силно да реагираат против сите злоупотреби. Властите сега имаат единствена можност да ја појаснат целта на норвешкиот лов на фоки и како истото треба да се извршува на меѓународно прифатлив начин.

...

Она што е откриено со новиот извештај..треба да се земе како изолирана, епизода за жалење, која бара...потесна контрола на начинот на кој норвешкиот лов на фоки треба да се изведува во годините што доаѓаат...”

157. На 19 јули 1988 *Bladet Tromsø* објавил наптпис под наслов:

“ Федерацијата на морнарите е бесна и го квалификува извештајот за фоките како:

‘Работа сторена од страна на Гринпис!’ ”

Двајца претставници на Норвешката федерација на морнарите биле цитирани, помеѓу останатото, на следниот начин:

„Ти познаваме нашите ловци на фоки и исто така имаме одредени сознанија за...инспекторот г-дин Lindberg. Во светло на ова, се осмелуваме да кажеме: Не веруваме во ниту еден збор од она што беше наведено во [неговиот] извештај. Ниту пак за секунда се сомневаме дека [тој] беше донесен на *Harmoni* од страна на Гринпис. Оттука, ќе бараме Министерството да ги обезбеди сите информации во врска со [неговото] назначување...

... Исто така, многу сме изненадени што авторот на воведникот на *Bladet Tromsø* [од 18 јули 1988] навистина се осмелува да завземе страна по ова прашање, без да има поголемо знаење од ловот на фоки. Тоа го сметаме за страшно...’”

168. На истиот датум *Bladet Tromsø* објавил интервју со г-дин Lindberg, во кое тој нагласил дека неговиот извештај вклучува и позитивни наводи во врска со десетте членови на екипажот, кои ги именувал.

179. Во интервју објавено во *Bladet Tromsø* на 20 јули 1988, претставник на Гринпис демантирал дека тие биле инволвирани на било кој начин во изготвувањето на извештајот на г-дин Lindberg.

Д. Други поврзани публикации, објавени едновремено или по оспорените публикации

1. Изјава за медиумите од страна на Министерството за рибарство

18. Во изјава за медиумите од 20 јули 1988, Министерството за рибарство навело дека, поради специфичната содржина и форма, извештајот на Lindberg бил изземен од достапност за јавноста додека не се одлучи поинаку. Според ветеринарното вештачење, практично е невозможно фоката жива да се одере, додека пак ,вообичаено е рефлексните движења во мускулите на животното да се појават за време на колењето.

Што се однесува до назначувањето на г-дин Lindberg за инспектор, Министерството навело дека во својата пријава, тој го навел фактот дека присуствувал на лов на фоки во 1987 година, со цел да ги проучува сите аспекти на ловот, како и да изврши истражување на Универзитетот во Осло. Тој исто така имал намера да присуствува и на сезоната 1988. Целта на неговото истражување била да напише книга за ловот на фоки, како и да спроведе научна работа. Дополнително, тој навел дека, бидејќи во секој случај имал намера да оди со *Harmoni* за време на сезоната 1988, бил подготвен да ја изврши инспекцијата без надомест. Министерството имало неколку телефонски разговори со г-дин Lindberg, за време на кои тој изјавил дека студирал биологија, како и дека бил поврзан со неколку научни здруженија, особено во областа на поларните истражувања. Во светло на фактот што г-дин Lindberg бил подготвен да ја врши работата бесплатно, како и особено неговата истражувачка позадина, Министерството одлучило да го назначи. Додека барал да присуствува на ловчката експедиција, тој ги понудил своите услуги и на Институтот за биологија на Универзитетот во Осло. Како резултат на тоа, за време на експедицијата, за потребите на Универзитетот, тој собрал одредени делови од телата на фоките. Подоцнежните истраги откриле дека инспекторот немал формално високо образование, никаква компетенција како истражувач, ниту пак било какво искуство во убивањето на животни. Неговите силни реакции и коментари на убивањето на животните се карактеризирале со фактот што тој го немал потребното искуство за инспектор. Неговиот извештај не можел да се смета за сериозен и соодветен извештај за инспекција.

2. Објавувањата од страна на Bladet Tromsø

191. На 21 јули 1988 *Bladet Tromsø* објавил текст под наслов: “Министерството за рибарство го отфрла извештајот на г-дин Lindberg”, во кој се цитира постар службеник на Министерството како вели:

“Извештајот [на г-дин Lindberg] не може да се смета за сериозен; ... тој се карактеризира со фактот дека го нема професионалното искуство кое треба да го има еден инспектор ...”

202. Друг текст објавен од страна на *Bladet Tromsø* истиот ден, го цитира г-дин Kvernmo како што следува:

“Навистина сме задоволни што наводите на г-дин Lindberg дека ние сме ги прекршиле законите и правилата за време на овогодинашният лов на фоки...беа одбиени од страна на Министерството..Никогаш не би прифатиле наводи, дека помеѓу остантото , сме ги дереле живи фоките..’ ”

213. Понатамошен текст објавен од *Bladet Tromsø* на 23 јули 1988 го имал следниов наслов:

“Ловците на фоки се малтретирани – Федерацијата на морнари сака да ја инволвира полицијата: ‘Истражете ја целата тема со фоките ”

Истиот ден *Bladet Tromsø* објавил дополнително интервју со постар службеник во Министерството за рибарство, цитирајќи го како изјавува :

“Според моето гледиште, медиумите веќе доволно ја малтретираа професијата на ловците на фоки. Замислете доколку вие, кои работите во медиумите, би биле малтретирани на истиот начин. Мојам да ви кажам дека сега имаме ловци на фоки кои не можат да спијат и кои деноноќно примаат телефонски повици.’

Вчера [службеникот] се чинел повеќе или помалку победен, ни најмалку по објавувањето на фотографии од [весникот] *Aftenposten*, сликани од г-дин Lindberg за време на овогодинашният лов на фоки, на кои е прикажано како фоките се убиваат со куки за риби. [Службеникот] не штедел комплименти ниту за *Bladet Tromsø*: ‘Вие сте оние кои го започнаа ова лудило!’...”

224. Во натамошен текст објавен од страна на *Bladet Tromsø* на 25 јули 1988, двајца поранешни инспектори за лов на фоки биле цитирани како што следи:

“Ние не можеме да тврдиме дека г-дин Lindberg не бил сведок ниту го искусил она што го опишал во својот извештај...Но, тој извел сосема погрешни заклучоци. Норвешките [ловци на фоки во Арктичкиот океан] се внимателни и одговорни и имаат многу повисок морал од редовните норвешки ловци , кога се работи за убивањето на животни...’ ”

3. Друга медиумска покриеност

235. На 15 јули 1988 Норвешката новинска агенција издала соопштение во кое се повторуваат некои од информациите пренесени од страна на *Bladet Tromsø* на истиот датум, а во однос на наводите на г-дин Lindberg (види став 12 погоре). Тоа изнело дека Министерството за рибарство било на став дека е можно да се појавиле повреди на регулативите за лов на фоки. Ова соопштение било испратено до нивните околу 150 претплатници, и различни весници објавиле текстови кои биле засновани на истото.

246. Во соопштение од 18 јули 1988, Норвешката новинска агенција – користејќи го *Bladet Tromsø* како извор – потврдила, прво, дека екипажот барал извештајот веднаш да биде достапен на јавноста (“*straks ... offentliggjort*”) и, второ, дека Здружението на компаниите за рибарски пловила исто така побарало извештајот да стане јавен. Владата поднела дека првата изјава била заснована на текстот на *Bladet Tromsø* од 18 јули 1988 (види став 15 погоре), сепак, погрешно толкувајќи го фактот дека екипажот само побарал извештајот да им биде предаден. Во друго новинско соопштение од истиот датум, Агенцијата известила дека Министерството изјавило дека ветеринарни инспектори ќе го разгледаат контроверзниот извештај на Lindberg; дека Министерството ќе изнесе дополнителни информации во врска со резултатот и исто така можеби во врска со околностите на неговото регрутирање како инспектор, но нема да коментираат понатаму, додека не соберат повеќе информации. Соопштението понатаму изнесува дека, на тој датум, и Здружението на компаниите за рибарски пловила и екипажот побарале извештајот да биде достапен за јавноста. *Bladet Tromsø* го примиле соопштението истиот ден.

Според билтен од 19 јули 1988, Министерството за рибарство изјавило дека, кога го назначиле за инспектор, тие се потпреле на информациите добиени лично од г-дин Lindberg,

во врска со тоа дека тој работел на истражувачки проекти. Агенцијата разбрала дека Министерството мислело дека неговото истражување и неговите врски со Универзитетот во Осло се сметаат за далеку поопсежни отколку што навистина биле.

Во дополнителен билтен издаден подоцна истиот ден, Агенцијата изјавила дека г-дин Lindberg одбил да се сретне со претставници од Министерството, со цел расправа по извештајот.

На 19 јули 1988, весникот *Adresseavisen*, повикувајќи се на новинските соопштенија издадени од страна на Норвешката новинска агенција, објавил дека ловците на фоки побарале извештајот на г-дин Lindberg да стане јавно достапен.

257. Извештајот на г-дин Lindberg продолжил да добива широка покриеност и во други медиуми. На 29 јули и 3 август 1988, опсежни извадоци од извештајот биле објавени во *Fiskaren*, двонеделник за рибари. Еден од текстовите објавен на 29 јули 1988 го имал следниов наслов:

“Г-дин Lindberg во извештајот за ловот на фоки:

‘ Тоа што се случува е животни да се дерат додека им се превртуваат очите и испуштаат крици’ ”

Воведот на текстот гласел како што следи:

“ ‘ За време на последниот дел од ловниот период, животните, кога веќе биле застрелани, ретко биле испитувани за да се провери дали истрелите се смртоносни..Потоа, животните се подигаат на палуба, честопати живи. Потоа, животните често се дерат...додека...им се превртуваат очите и испуштаат крици.’ ”

Ова се некои од настаните за кои г-дин Lindberg тврди дека ги видел додека работел како инспектор за лов на фоки на бродот *Harmoni* ... Таквите ... изјави направија Министерството ... и професионалците да сметаат дека извештајот на г-дин Lindberg ‘не е сериозен’ и да сакаат да не го направат достапен на јавноста.

Во [неговиот] извештај г-дин Lindberg изнесува многу силни обвинувања против поименично наведените ловци. Во извадоците објавени од *Fiskaren* ние постојано ги бришеваме сите имиња.”

268. Извадоците објавени од страна на *Fiskaren* на 3 август 1988 ги вклучиле и наводите кои г-дин Lindberg ги дал во својот извештај, онака како што истиот бил репродуциран од страна на *Bladet Tromsø* на 20 јули 1988.

279. Во текот на следните месеци дебатата за извештајот на г-дин Lindberg стивнала се до 9 февруари 1989, кога тој одржал конференција за печат во Осло. Филмот под наслов “Жалењето на фоките“ (кој содржел снимки снимени од страна на г-дин Lindberg на *Harmoni*) покажал одредени повреди на правилата за лов на фоки. Делови од филмот биле прикажани од страна на Норвешката Радоидифузна Корпорација подоцна истиот ден, и целиот филм бил прикажан од страна на Шведскиот телевизиски канал на 11 февруари 1989. Во следните денови сцени од филмот биле прикажани од страна на најмногу 20 радиодифузни компании низ целиот свет, вклучително и CNN и BBC.

Г. Извештај на Комисијата за истрага

28. Заради различните реакции на филмот, и во Норвешка и меѓународно, министерот за рибарство бил повикан додека се наоѓал службено во странство. Ловот на фоките бил предмет на парламентарна дебата на 14 февруари 1989, и на 24 февруари 1989 Владата објавила дека ќе формира Комисија за истрага. Владата исто така ставила забрана, која стапила на сила веднаш, на убивањето на младенчињата на фоките.

291. На 5 септември 1990 Комисијата за истрага поднела обемен извештај, заснован на различни докази, вклучително, *inter alia*, инспекцискиот извештај на г-дин Lindberg, неговите снимки, како и книгата објавена од него. За потребите на истрагата, г-дин Lindberg бил испрашан како сведок од страна на Градскиот суд во Sarpsborg (*byrett*). Комисијата исто така сослушала неколку членови на екипажот на *Harmoni*, како и други инспектори за лов на фоки.

Во својот извештај, Комисијата за истрага нашла дека вистината на повеќето од наводите на г-дин Lindberg што се однесувале на конкретно именувани поединци не била докажана. Тие не нашле основ во наводите дека фоките биле живи дерени, или пак дека младенчињата биле удирани или живи дерени (стр. 8).

Од друга страна, Комисијата идентификувала неколку повреди на ловечките правила (стр. 69), за кои сметала дека се утврдени од снимките презентирани од г-дин Lindberg. На пример, една фока била убиена со остриот дел на кука за риби, без претходно да биде удрена со неговиот тап дел. Друга фока била убиена со секира, додека пак трета била подигната на палубата на *Harmoni* додека била се уште жива. Комисијата ги објавила овие делови од извештајот на г-дин Lindberg, кои се однесувале на ловната експедиција на *Harmoni*, по бришењето на имињата на членовите на екипажот. Комисијата понатаму препорачала различни измени на правилата за лов, во врска со нивната имплементација и со обуката на ловците. Овие препораки биле на линија на некои од предлозите кои г-дин Lindberg ги дал во својот извештај, особено за обуките на ловците за методите на убивање, дисеминација на информации до ловците во врска со правилата кои се во примена, како и задолжителното присуство на инспектор на секој пловен објект за лов.

Е. Постапката за клевета против г-дин Lindberg

302. Во март 1989 екипажот на *Harmoni* повел постапка за клевета против г-дин Lindberg пред градскиот суд во Sarpsborg, повикувајќи се на изјавите кои тој ги дал за нив во однос на ловните сезони 1987 и 1988 година. Со пресуда од 25 август 1990 градскиот суд прогласил за ништовни пет изјави во неговиот инспекциски извештај, според член 253 став 1 од Кривичниот законик. Други две изјави дадени, исто така, од г-

дин Lindberg во друг контекст, биле исто така прогласени за ништовни.

Уште повеќе, градскиот суд му забранил на г-дин Lindberg прикажување во јавност на било која од снимките од *Harmoni* и му наредил да им плати отштета на екипажот (10.000 норвешки круни (NOK)) според Законот за отштета од 1969, како и судски трошоци. Неговото барање за дозвола за жалба против пресудата било одбиено од страна на Комитетот за селекција на жалбите при Врховниот суд (*Høyesteretts Kjøremålsutvalg*) на 16 мај 1991.

313. Со оглед на тоа што бил државјанин на Шведска, г-дин Lindberg приговорил на извршувањето на пресудата на Градскиот суд во Sarpsborg од 25 август 1990, на основа на тоа што ја повредува неговата слобода на изразување согласно членот 10 од Конвенцијата.

Со одлука од 16 декември 1998, шведскиот Врховен суд (*Högsta Domstolen*) ја потврдил одлуката на Апелациониот суд на Западна Шведска (*Hovrätten*) од 25 април 1997, со која барањето на г-дин Lindberg било одбиено. Иако забележал дека не е негова улога да врши целосна ревизија на норвешката пресуда, Врховниот суд на Шведска нашол дека тој не извршил никаква повреда на правата на г-дин Lindberg согласно членот 10. Оттука, оваа одредба не претставува пречка на извршувањето, ниту пак фактот дека филмот во прашање бил прикажан во Шведска значи дека би било спротивно на шведските интереси за јавен ред да се изврши норвешката пресуда.

Ж. Постапката за клевета која ги покренува жалбите на апликантите според Конвенцијата

324. На 15 мај 1991 членовите на екипажот на *Harmoni* исто така покренале постапка за клевета против апликантите, барајќи отштета и барајќи одредени изјави кои се појавуваат во извештајот на г-дин Lindberg, и кои биле пренесени од

Bladet Tromsø на 15 и 20 July 1988 да бидат прогласени за ништовни.

335. На 4 март 1992, по сослушувањето на страните во случајот како и сведоците, за период од три дена, регионалниот суд на Nord-Troms (*herredsrett*) донел пресуда со која едногласно нашол дека следните изјави се клеветнички според членот 247 од Кривичниот закон, и ги прогласил за ништовни според членот 253 став 1 (нумерирањето во коцкастите загради подолу го следи нивното појавување во наоѓањето на Судот):

(Изјавите кои се појавуваат во дел на извештајот на Lindberg објавен од страна на *Bladet Tromsø* на 20 јули 1988)

[1.1] “Во 11.45 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето младенче.”

[1.2] “Во 14.40 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето младенче.”

[1.3] “Во 15.00 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка.”

[1.6] “Во 19.00 [член на екипажот] уби женка која го штитеше своето младенче.”

(Изјави кои се појавиле во еден од текстовите објавени од *Bladet Tromsø* на 15 јули 1988)

[2.1] “Фоки живи одрани”

[2.2] “Покрај тоа извештајот вклучува и навод за неговото [на г-дин Lindberg] претепување од страна на бесните ловци, кои му се заканиле дека ќе го удрат по главата со кука за риби, доколку не молчи.”

Од друга страна, Окружниот суд го одбил барањето на ловците на фоки по однос на следните изјави, објавени на 20 јули 1988:

[1.4] “Истиот ден [јас] му посочив на капетанот на бродот дека [член на екипажот] не ги убива младенчињата во согласност со правилата (односно тој ... ги удира со остриот дел [на куката за риби] и потоа го влече младенчето по себе).”

[1.5] “Во 15.00 [член на екипажот] претепа до смрт арктичка фока женка која го штитеше своето младенче.”

Окружниот суд го дал следново образложение:

“Што се однесува до изјавите во прашање, основен услов што истите се прогласуваат за ништовни е тоа што тие се клеветнички. Ова прашање мора да се разгледува во светло на тоа како изјавите се восприемаат од страна на обичен читател на весници. Уште повеќе, изјавите не треба да се толкуваат одделно. Одлучувачкиот фактор мора да биде како истите биле разбрани кога текстовите биле прочитани во целост. Позицијата е малку поразлична, сепак, што се однесува до оправдувањето. Иако изјавите треба да се разгледуваат врз основа на целосна проценка, сепак би било точно доколку се даде тежина на фактот дека прашањето било поместено на предната страница со зајакнат фронт. Првиот впечаток оттука, е дека нешто сериозно се случило. Овој впечаток не бил значително намален или изменет од страна на подеталниот текст во весникот. Овој фактор мора да се земе како посебно значаен.

Судот наоѓа дека е јасно дека двете изјави од 15 јули 1988 кои се во прашање, се клеветнички. Една од нив гласела: “Живи одрани фоки (*sel levende flådd*). Овој навод мора да биде така сфатен да значи дека ловците на фоки сториле акт на суровост кон животните. Се подразбира дека живото дерење на животните им предизвикува силна болка. Кога се чита во целост, изјавата мора да биде разбрана на начин да се однесува не само на една фока, туку на неколку, Се остава впечатокот дека ловците на фоки често ги дереле фоките додека се сеуште живи.

Друга изјава гласела: ‘Покрај тоа извештајот содржи наводи за неговото претепување од страна на бесните ловци, кои му се заканиле дека ќе го удрат по глава со кука за риби доколку не молчи’. Оваа изјава мора да имплицира дека ловците на фоки го нападнале г-дин Lindberg што, објективно земено, е кривично дело според член 228 од Кривичниот законик. Заканата дека ќе го удрат по главата со своите куки доколку не молчи, потпаѓа под објективниот опис на делото поместено во членот 227 од Кривичниот законик. Наводот, оттука, мора да биде разбран така да значи дека ловците на фоки сториле две повреди. Таквата изјава јасно мора да се смета за клеветничка.

Што се однесува до изјавите кои се однесувале на арктичките фоки женки, не е спорно дека таквиот лов на фоки не бил дозволен во 1988. Се дава упатување на точките 1.1, 1.2, 1.3 and 1.6 од наводите ...

Точката 1.4 исто така се однесува на повреда на правилата за лов на фоки. Во таа насока, се врши повикување на членот 8 б од правилата, според кој

фоката најпрво ќе се удри со тапиот дел од куката, а потоа со врвот. Причина за ова е животните да изгубат свест пред да бидат убиени со врвот. Изјавата мора да имплицира дека ударите со тапиот крај не биле задавани.

Повредата на правилата претставува кривично дело. Се третира како прекршок и може да биде казнива со парична казна. Општо земено, наводите за таква повреда исто така мора да се смета дека се клеветнички...

Според наоѓањето на судот, изјавите поврзани со убивањето на арктичките фоки женки мора да се сметаат за клеветнички.

Ловот на овој вид на фоки не бил воопшто дозволен во 1988. Изјавите не се разликуваат од наводи за незаконит лов генерално, и имплицираат дека екипажот се однесувал на морално погрешен начин, Судот подолу ќе се осврне на прашањето дали изјавите можат да се сметаат за основани, и оттука, законити.

Сепак, судот се сомнева во изјавите цитирани во точка 1.4. Нема наводи дека фоките-младенчиња страдале, туку само дека методите на убивање кои биле користени не биле во согласност со правилата. Со оглед на тоа што нема наводи дека фоките-младенчиња страдале, оваа изјава тешко дека може да биде протолкувана како таква што имплицира силна морална осуда врз ловците на фоки...Одлучувачкото прашање е дали убивањето било вршено на одговорен начин. Оваа изјава не може да биде разбрана на начин да укажува дека не било. Во секој случај, со оглед на фактот дека не се сугерира дека младенчињата страдале, прашањето мора да се земе за тривијално. Судот, со одреден сомнеж, донесе заклучок дека изјавата не може да се смета за клеветничка.

Според тоа, со исклучок на точката 1.4, изјавите мора да потпаднат во рамките на двете ситуации опишани во членот 247 од Кривичниот законик, односно “да се наруши доброто име или угледот на друго лице“ и “да се изложи..на губење на довербата нужна за неговата позиција или бизнис“. Нема сомнеж дека изјавите биле во можност да имаат такви ефекти. Во таа насока, тужителите посочија дека за време на јавната дебата што следеше, беа покажани прилично симпатии кон екипажот. Правното барање, сепак, е изјавите да “биле во можност“ да нанесат штета. Дебатата која следеше откри дека мислењата за процесот на лов се разликуваат.

Повеќе години имаше значителна опозиција на ловот на фоки, особено на меѓународно ниво, Иако многу луѓе во Норвешка, особено во северна Норвешка, биле против г-дин Lindberg, тоа не значи дека автоматски има соодветна поддршка за ловците на фоки. Последните добија медиумска

покриеност заради своите ловечки методи, по кои беа запаметени. Покрај ова, членовите на екипажот не беа многу инволвирани во дебатата за другите аспекти на ловот на фоки, особено еколошкиот аспект на дебатата беше особено вжештен за време на таканаречената инвазија на фоки на крајот на осумдесеттите.

Неспорно е дека групата на луѓе на кои се однесува изјавата не е многу голема за лицата на кои се однесува да останат незасегнати. Оттука, тужителите не спореа дека бришењето [на имињата] обезбеди доволна анонимност. Иако имињата на поединечните ловци на фоки биле избришани, било јасно дека бродот во прашање е *Harmoni*. Оттука, секој кој бил на бродот мора да се смета дека бил оштетен со изјавите...Всушност, бришењето имало ефект спротивен на својата цел. Во извештајот само четворица од екипажот биле поименично наведени како сторители на делата. Доколку весникот не ги избришел имињата, посочената група на луѓе би била соодветно редуцирана...

Иако изјавите објективно потпаѓаат под обемот на членот 247 на Кривичниот законик, постои услов тие да бидат и “незаконити“ [*rettsstridig*]. Во таа насока, тужителите поднесоа неколку аргументи. Прво, тие спореа дека прашањето на ловот на фоки во Норвешка е веројатно најголемата новинарска приказна во 1988. Се спореше дека во таква ситуација печатот мора да ужива голема слобода со цел да овозможи да се потенцираат сите аспекти на прашањето (гледиште од аспект на “јавниот интерес“)..

Судот прифаќа дека екстензивна слобода на изразување мора да се примени во расправите по прашања од општиот јавен интерес, Ова гледање е токму клучното од членот 100 на Уставот на Норвешка и е суштинско во едно демократско општество...И покрај ова, сепак, постојат одредени ограничувања. Прво, Судот има во предвид дека за одредени барања поврзани со приватноста и вистината мора да се води сметка...Сите обжалени изјави мора да бидат разбрани на начин да значат дека екипажот на *Harmoni* извршил незаконски дејства. Ова е главната тема во текстовите во весникот од 15 и од 20 јули 1988.

На судот не му се чини извесно дека претставувањето на прашањето од страна на весникот, особено на 15 јули, било примарно наменето за промовира сериозна дебата по прашања од јавниот интерес, Тоа било фокусирано на кривичните аспекти, Јавната дебата за и против ловот на фоки дефинитивно останала во заднина. Формата во која материјалот бил презентираан исто така мора да се земе во предвид. Аферата била прикажана на насловната страница со зајакнат фронт. Зборовите како ‘лага’ биле употребени во еден од насловите во текстовите што следеле. Судот е дефинитивно под впечатокот дека основниот мотив на весникот

бил најпрво да ја објави приказната. Особено текстот од насловната страница е од сензационалистичка природа. Не било обрнато доволно внимание на заштитата на другите лица во оваа објава. Весникот бил исто така свесен дека материјалот е чувствителен и оттука, имал особена причина да му пристапи со внимание. На новинарот, г-дин Raste, му било кажано, под претпоставка на 13 јули, преку телефонски разговор со Министерството за рибарство, дека извештајот е изземен од јавно објавување. Во светло на ова, судот не може да види дека потребата од известување за прашањето може да го оправда начинот на кој истото било презентирано.

Второ, се спореше дека објавувањето се однесува на службен документ. Според весникот, таквите документи се извори на кои може да им се верува. Во таа насока, беше извршено повикување на членот 253 став 3 од Кривичниот законик. Општо земено, судот се сложува дека службените документи мора вообичаено да се сметаат за добри новинарски извори. Колку добри тие навистина и се, сепак, зависи од околностите. Во односниот случај, весникот бил свесен дека извештајот бил изземен од јавно објавување, како и за причините за тоа. Министерството сакало поблиску да го истражи прашањето пред да одлучи дали јавно да го објави извештајот. Г-дин Raste бил исто така свесен дека наводите дека фоките биле живи дерени ќе звучи како лага. Самиот г-дин Raste чувал овци и имал одредено познавање за убивањето на животни. И покрај ова, на прашањето му била дадена широка покриеност. Во околностите, јасно е дека весникот требал да ја истражи темата поблиску пред да го испечати материјалот. Што се однесува до изведените докази, Судот наоѓа дека не била спроведена никаква истрага. Во своето сведочење, г-дин Gunnar Gran, генералниот секретар на Норвешкото здружение за печат, изјавил дека, како прашање на медиумска етика, објавувањето на наводите дека фоките се живи дерени доколку г-дин Raste бил свесен дека тоа не е вистина, е спорно.

Изјавите кои се однесуваат на извештајот од инспекцијата јасно потпаѓаат надвор од опсегот на членот 253 став 3. Таа одредба е исцрпна...

... Тужените се повикуваат на членот 10 од Конвенцијата. Во таа насока нагласено беше гледиштето на она што се нарекува “јавен интерес“. Ова може да се опише како доктрина на неограничена слобода на изразување по однос на прашања од јавен интерес. Иако судот всушност веќе го третираше ова прашање, гледа причина да искоментира дека овој случај се разликува од случајот *Sunday Times* и случајот *Lingens v. Austria*.

Последниот случај се однесува поточно на изразувањето на политички мислења. Г-дин Lingens, уредникот, употребил изрази ‘основен опортунизам’, ‘неморално и ‘недостойнствено’ за да опише одредени

аспекти на карактерот на канцеларот Bruno Kreisky. Ова се вредносни судови , и, за разлика од изјавите во односниот случај , не се поврзани со факти...

Клеветничка изјава која е вистинита не е незаконита, cf. член 253 став 1 и член 249 став 1 од Кривичниот законик. Во постојниот случај, тужените признале дека, освен во случајот на една арктичка фока женка, нема ниту еден предочен доказ. Сепак, се спореше дека г-дин Lindberg презентирал фотографии кои покажуваат дека неколку арктички фоки женки биле убиени. Независно од споменатото прифаќање на одбраната, Судот ќе го оцени ова прашање. Што се однесува до точка 2.1 од наводите, не беше јасно докажано дека изјавата е вистинита или веројатно вистинита. Напротив, г-дин Raste бил на мислење дека изјавата морала да биде неточна. Г-дин Lindberg и г-дин К. поднесоа две различни верзии. Што се однесува до точка 2.2., судот нема причина да поклони повеќе верба на г-дин Lindberg отколку на г-дин К. Судот не може да види дека има други околности кои би ја поткрепиле оваа изјава. Оттука, нема докази да ја докажат изјавата.

Што се однесува до убивањето на арктичките фоки женки, Комисијата за истрага на страна 84 од својот извештај вели: 'Нашиот заклучок е дека мораме да ги земеме во предвид наводите за убивањето на пет арктички фоки женки како крајно невозможни.' Сепак, факт е дека *Harmoni* носел кожа од арктичка фока женка кога се вратил од Западниот Мраз. (објаснувањето на членот на екипажот С. беше дека [членот на екипажот Х.] убил младенче од арктичка фока. Неговата мајка не била никаде на повидок. Таа потоа се вратила и го нападнала [Х.]. Тој се исплашил и се обидел да ја удри по носот со куката, но, ја удрил премногу силно така што таа почнала да крвари. Мајката била убиена заради крвта. Ова е прашањето од точката 1.5. Судот не може да увиди дека изјавата дава објективно неточна верзија на она што се случило. Ова не имплицира дека судот наоѓа дека [Х.] дејствувал незаконито. Доколку дејствувал во самоодбрана, неговите дејствија не се неоправдани. Судот нема потреба да го утврди ова прашање. Наспроти оваа позадина, изнесувањето нема да биде прогласено за ништовно.

Другите изјави кои се однесуваат на арктичките фоки женки не беа...засновани на материјални докази. Ловците на фоки одрекуваат дека повеќе од една арктичка фока женка била убиена. Во своето сведочење, г-дин Lindberg се повикал на фотографиите кои, според неговото наоѓање, ги поткрепуваат изјавите. Тој одби да ги даде фотографиите со цел тие да бидат оценети од експерти. Еден ден по [неговото] сведочење ... се појавил текст во ... *Bladet Tromsø*, придружен со фотографија од арктички фоки женки. Според ловците на фоки, фотографијата е од 1987, кога таквиот лов на фоки бил дозволен. Судот не може да ја заснова својата одлука на

текстови од весници, туку само на она што ќе се случи на главната расправа. Оттука, мора да биде очигледно дека другите изјави не може да се сметаат како докажани. Уште повеќе, судот е изненаден од одбивањето на г-дин Lindberg да ги даде фотографиите пред судот.

Сумирано, Судот смета дека се исполнети условите за изјавите цитирани во точките 1.1, 1.2, 1.3, 1.6, 2.1 and 2.2 од наводите, да бидат прогласени за нишовни. Впечатокот цитиран во точката 1.4 се зема дека е клеветнички, додека цитираниот во точката 1.5 се зема дека е докажано дека е вистинит.

За изјавите да бидат прогласени за ништовни не е потребно да бидат исполнети условите за определување санкција. Судот ќе го разгледа прашањето за одговорноста кога ќе расправа по барањето за отштета.

Условите за доделување отштета се поместени во одделите 3-6, пододдел 1 во Законот за отштета од 1969 година (*Skadeerstatningsloven*, 13 јуни 1969, бр. 26) ... Се побарува само [компензација за нематеријална штета]. Посебно се спори дека весникот мора да се смета дека дејствувал невнимателно, како и дека би било разумно судот да додели отштета на име на нематеријална штета. Во својата оценка, Судот ќе даде тежина на постоењето на невнимание, како и на други околности. Оттука, одреден број на фактори се релевантни за определувањето на прашањето на отштетата. Според наоѓањето на судот, весникот се однесувал небрежно. Тој не спровел понатамошна истрага пред објавувањето на материјалот во прашање, и покрај тоа што околностите побарувале такво нешто. Судот го изнесе своето видување на оваа точка погоре. Што се однесува до барањето за отштета, сепак мора да се земе во предвид значењето на преземените мерки за да се зачува анонимноста. Со оглед на тоа што името на бродот, *Harmoni*, било јасно начначено, лесно било да се открие идентитетот на екипажот. Поединечните ловци на фоки им биле познати на нивните соседи, познаници, семејства итн. Весникот морал да биде свесен за ова. Во секој случај, требал да знае дека постои реален ризик дека луѓето во прашање ќе бидат идентификувани.

Судот смета дека е разумно тужителите да добијат отштета. Покриеноста од весникот предизвикала таква непријатност за членовите на екипажот и штета за нивниот углед така да прифаќањето на нивното барање е оправдано. Вкупно 2.999 фоки биле уловени за време на експедицијата на Западниот Мраз. Иако е веројатно дека одредени повреди на правилата за лов на фоки биле сторени, описот од извештајот на г-дин Lindberg дава крајно искривена слика. Главниот впечаток е дека правилата во основа биле почитувани.

Што се однесува до [вториот жалител], одделите 3-6 мора да се читаат во врска со членот 431 од Кривичниот законик. Уредникот бил во својата

колиба во тој период и не бил сосема свесен за содржината на отпечатениот материјал. Сепак, тој се согласил материјалот да биде отпечатен. Г-дин Stensaas не се повикал на клаузулата за исклучок кај ослободувањето од одговорност. Следствено на тоа, [тој] мора исто така да се смета за одговорен за текстовите во весникот. Ова пак, повратно ќе има свое влијание врз прашањето на отштетата.

...

Има фактори кои работат во полза на доделување на значителна сума како отшета: на прво место, одредени изјави во подготвителната работа, второ, степенот на злоупотреба на материјалот, и обемот во кој истиот бил дистрибуиран. Во врска со тоа, треба да се забележи дека на г-дин Lindberg му е наложено да им плати на секој од тужителите по 10.000 NOK како надомест за нематеријална штета [види став 32 погоре]. ...При определувањето на сумата, од значење беше фактот дека изјавите биле широко дистрибуирани. Со оглед дека овој фактор веќе беше земен во предвид, мора да му се даде малку помала тежина во случајот против весникот. Инаку, екипажот до одредена мера би добил дуplo поголема отштета.

Дополнително, весникот бил свесен дека материјалот е сензитивен и дека еден од наводите е неточен. Понатамошен фактор е формата во која материјалот бил презентираан, како и фактот дека не била извршена никаква истрага. Додатно, весникот не се извинил за отпечатувањето на материјалот.

Фактор во спротивната насока е, особено, фактот дека на членовите на екипажот им било дозволено да ги изнесат своите мислења. Општо земено, прашањето за ловот на фоки е една од најголемите новинарски приказни во 1988. На овој факт мора да му се даде одредена тежина, иако тоа не го ослободува весникот од одговорност. Во светло на околностите, судот не може да види дека треба да се придаде важност на фактот дека инспекциските извештаи се вообичаено јавни документи, Извештајот на г-дин Lindberg бил изземен од јавна достапност. Ниту пак е значајно тоа што извештајот бил потоа исто така објавен од *Fiskaren*. Овој факт е само споменат, но не е елабориран за време на главната расправа. Судот нема сознание за контекстот, околностите итн. Финансиската состојба на [првиот жалител] е од значење. Судот наоѓа дека весникот бил во одредени тензични околности неколку години. Сепак, бруто годишниот обрт е околу 30 милиони NOK.

Следствено, на секој од тужителите треба да им биде платено по 11.000 NOK како отштета, од кои 10.000 NOK да плати весникот, а 1.000 NOK уредникот. Весникот, исто така, е солидарно и поединечно одговорен со уредникот за сумата што тој треба да ја плати.”

346. На 18 март 1992 апликантите побарале да се жалат до Врховниот суд (*Høyesterett*), наведувајќи дека Окружниот суд направил грешка во правото. На 18 јули 1992, Комитетот за селекција за жалби на Врховниот суд одлучил да не ја дозволи жалбата, наоѓајќи дека е очигледно дека жалбата не би успеала.

I. Постапки за клевета против други медиумски компании

357. Екипажот на *Harmoni* исто така повел постапка за клевета против други медиумски компании, вклучително и против весникот *Aftenposten*, неговиот уредник и новинар, во врска со текстот објавен на 22 јули 1988 на тема лов на фоки. Тужбата не била поврзана со текстот од 16 јули 1988, во кој *Aftenposten* ги преобјавил изјавите на г-дин Lindberg, објавени од *Bladet Tromsø*, во врска со тоа дека фоките биле живи одрани.

Со пресуда од 1 февруари 1993, градскиот суд на Осло ја отфрлил тужбата. Градскиот суд нашол дека, иако оспорениот текст содржел неколку наводи дека правилата за лов на фоки биле прекршени, начинот на новинарското известување не можел да се смета за “незаконит” (“*rettsstridig*”).

Градскиот суд нашол, *inter alia*:

“*Bladet Tromsø* го добил извештајот од г-дин Lindberg во јули и објавил голем текст на 15 јули 1988, во кој се тврдело дека фоките биле “живи дерени”. Текстот побудил голем медиумски интерес. Норвешката агенција за телеграми...издала соопштенија за аферата за ловот на фоки на 15, 18, 20 и 21 јули. *Aftenposten* исто така ја следел аферата, но најголемиот дел од неговото покривање било засновано на [тие] соопштенија. Првиот текст на *Aftenposten*, објавен на 16 јули, во воведниот став гласел: ‘Силна критика за ловците на фоки’. Во вечерното издание на истиот датум, било наведено: ‘Ловците на фоки мора да објаснат’. Во утринското издание на 18 јули ловците на фоки го дале своето видување на страница 4, под насловот: ‘Ловците на фоки: фоките никогаш не биле живи дерени’. Г-дин Kvernmo изјавил за весникот ‘ние сме шокирани од наводите на г-дин Lindberg дека живи сме ги дереле фоките ‘... Тој е на мислење дека г-дин

Lindberg не ја разбрал ситуацијата за време на ловот на фоки и не се согласува со тоа дека екипажот е посочен како виновен во извештајот до Министерството за рибарство.' Уште повеќе, наведено е дека 'наводот е толку гротескен и далеку од реалноста што одреден број на ловци на фоки реагираа многу силно против истите. 'Дерењето на фоките додека се живи никогаш не се случило за време на шеесет сезони на лов на фоки во кои јас сум учествувал', вели арктичкиот сопственик на бродови г-дин Jacobsen. ... На 19 јули *Aftenposten* објавил интервју со инспекторот за фоки, г-дин Nilssen, под насловот 'Несогласувањето со методите на убивање се применува на фоките'. На 21 јули објавил текст под наслов 'Извештајот за ловот на фоките без основани наводи' ...

Сумирано, судот го разгледа случајот за ловот на фоки, каков што бил вечерта на 21 јули, како што следува:

Извештајот на г-дин Lindberg привлекол голем интерес. Неговата содржина била оспорена од страна на ловците на фоки, сопственикот на бродот и Министерството за рибарство. Сите различни погледи биле објавени во *Aftenposten*. И покрај оспорувањето на извештајот од страна на ловците на фоки и Министерството за рибарство, неговата содржина не била ефективно и објективно оспорена...

Извештајот на *Aftenposten* на 22 јули бил продолжение на дебатата за ловот на фоки која веќе била започната. Извештајот претрпел напади на кои г-дин Lindberg сакал да се спротистави, преку текстот во весникот – заедно со фотографии. Дебатата продолжила и било природно *Aftenposten* да му дозволи на г-дин Lindberg да ја презентира својата верзија на темата...Судот смета дека текстот во *Aftenposten* овозможил дискусијата да се унапреди..

Презентацијата на *Aftenposten* е објективно, балансирано прикажување во одбрана на извештајот на г-дин Lindberg. Текстот ги презентира доказите прикажани од страна на г-дин Lindberg во поткрепа на точноста на извештајот и е важен елемент во моментната дебата за ловот на фоките. *Aftenposten* се фокусира на законитоста на постојните методи на лов на фоки и нема намера да ги изложи ловците на фоки на јавна осуда преку зловна покориеност... Јасно е дека покориеноста не може да се спореди со текстот објавен во ... *Bladet Tromsø* на 15 јули. Судот сака да нагласи дека *Aftenposten* прилично конзистентно се повикува на г-дин Lindberg како на свој извор. Иако насловот, земен заедно со фотографиите, сугерира дека има повреда на правилата и суровост кон животните, овие повреди не се особено нагласени. Весникот се фокусира на случајот со ловот на фоките. Исто така треба да се забележи дека следниот ден ловците на фоки имале можност, на очигледно место, да го побијат извештајот на инспекторот. Тоа индицира дека имало тековна

дебата по прашање од јавен интерес, во кое вклучените страни, на соодветен начин, имале можност да ги изразат своите ставови. Покривањето на случајот со ловот на фоки од страна на *Aftenposten* се карактеризира токму со реципроцитет: *Aftenposten* останал на тоа дека, од новинарска гледна точка, покриеноста на 22 јули била за пример. Судот се сложува со ставот на весникот, особено со оглед на ситуацијата која му претходела на текстот објавен на 22 јули.

Судот не гледа ниту една причина да испитува дали *Aftenposten* собирал докази. Извештајот на Истражувачката комисија...заклучил дека правилата биле јасно повредени. На стр. 101, Комисијата вели:

‘ Не можеме а да не споменеме дека за периодот кој е под разгледување примената на правилата за лов се карактеризирала со неколку дефекти кои, земено во целина, не се без значење.’

Оттука, околностите што следеле демонстрираат дека *Aftenposten* во голем обем можел да ги заснова наводите дека правилата биле прекршени. Извештајот на г-дин Lindberg не бил сериозен труд и имал бројни недостатоци, но подоцна делови од истиот се покажало дека се точни. Следствено, судот заклучува дека покривањето на *Aftenposten* не е неоправдано. Истото не содржи незаконити клеветнички изјави... ..”

Жалбата на членовите на екипажот до Врховниот суд не била дозволена, Нивното барање за надомест на нематеријална штета било одбиено од Високиот суд на Eidsivating (*lagmannsrett*) со пресуда од 6 март 1995.

368. На 4 август 1993, во понатамошна постапка за клевета поведена од екипажот на *Harmoni*, градскиот суд на Oslo ја прогласи за ништовна изјавата по однос на тоа дека фоките биле дерени живи, што било пренесено од страна на Норвешката радиодифузна корпорација на 16 и на 18 јули 1988.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО И ПРАКСА

379. Според норвешкото законодавство за клевета, постојат три вида на одговор на незаконито клеветење, имено, изрекување на санкција според одредбите на Кривичниот законик, наредба според членот 253 од истиот со која клеветничкиот навод се прогласува за ништовен

(*mortifikasjon*) и наредба според Законот за отштета од 1969 за плаќање на надомест на оштетената страна. Само последните два биле опција во постојниот случај.

38. Според членот 253 од Кривичниот законик, клеветничката изјава која е незаконска и не е докажана може да биде прогласена за ништовна од страна на судот. Во релевантниот дел оваа одредба гласи:

“1. Кога доказот за вистинитоста на наводот е допуштен и таков доказ не е поднесен, оштетеното лице може да бара наводот да биде прогласен за ништовен, доколку со законот не е поинаку определено .”

“1. Når det har vært adgang til å føre bevis for sannheten av en beskyldning og beviset ikke er ført, kan den fornærmete forlange at beskyldningen blir erklært død og maktesløs (mortifisert) dersom ikke annet følger av lov.”

Таквото прогласување е применливо само во однос на фактички изјави, со оглед на тоа што вистинитоста на вредносните судови не е подложна на докажување.

Иако одредбите за наредбите кои прогласуваат изјави за ништовни се содржани во Кривичниот законик, таквата наредба не се смета за кривична санкција, туку за судиско наоѓање дека тужениот не успеал да ја докаже нивната вистинитост, и оттука на нив се гледа како на лек од граѓанското право.

Во последните години има дебата во Норвешка по однос на тоа дали треба да се напушти лекот на наредбите за ништовност, кој постои во норвешкото право од шеснаесеттиот век, и кој исто така може да се сретне во правото на Данска и Исланд. Норвешкото здружение на уредници изразило желба истиот да остане, од причини што се смета за особено лесна форма на санкција.

391. Условите за тужениот да се смета за одговорен за клевета се поместени во Глава 23 од Кривичниот законик, чиј член 247 пропишува:

“ Член 247: Секое лице кое, со зборови или со дело, се однесува на начин кој е возможно да наштети на доброто име или на угледот на друго лице,

или да го изложи на омраза, непочит, или загуба на довербата нужна за неговата позиција или бизнис, или кој е соучесник на истите, ќе се казни со парична казна или затвор за период не подолг од една година. Доколку клеветата е сторена преку печатените или електронските медиуми или на друг начин под особено штетни околности, ќе се изрече казна затвор не повеќе од две години ..”

“§ 247. Den som i ord eller handling optrer på en måte som er egnet til å skade en annens gode navn og rykte eller til å utsette ham for hat, ringeakt eller tap av den for hans stilling eller næring fornødne tillit, eller som medvirker dertil, straffes med bøter eller med fengsel inntil 1 år. Er ærekrenkelsen forøvet i trykt skrift eller i kringkastingssending eller ellers under særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 2 år anvendes.”

402. Од барањето дека изјавата мора да биде “незаконита“ (“*rettsstridig*”) произлегува ограничувањето на применливоста на членот 247. Додека ова е изречно споменато во членот 246, членот 247 е протолкуван од страна на Врховниот суд така да вклучува такво барање.

Во граѓански случај кој се однесувал на известување пред судење од страна на весник, Врховниот суд одлучил во полза на весникот, потпирајќи се на резервата на законитоста (*rettsstridsreservasjonen*), иако оспорените изјави биле клеветнички. Тој нашол дека, при определувањето на опсегот на ограничувањата, особена тежина треба да се даде на тоа дали случајот е во јавен интерес, со оглед на природата на прашањата, како и на инволвираните страни. Понатаму, треба да се води сметка за контекстот во кој изјавите се дадени, како и позадината на истите. Дополнително, од големо значење е дали информацијата го претставила случајот на трезен и балансиран начин, како и дали имала за цел да ја нагласи темата во прашање и предметот на случајот (*Norsk Retstidende* 1990, стр. 636, at стр. 640).

413. Други ограничувања на примената на членот 247 се содржани во членот 249, кој, во делот кој е релевантен, гласи:

“Член 249

1. Не може да се изрече казна според членовите 246 и 247 доколку постојат докази кои ја докажуваат вистинитоста на обвинувањата”

“ § 249.

1. Straff efter §§ 246 og 247 kommer ikke til anvendelse dersom det føres bevis for beskyldningens sannhet.

...”

424. Што се однесува до барањето за доказ според членот 249 став 1, истиот стандард кој се применува на авторот на една клеветничка изјава, во принцип се применува и на лицето кое ја дистрибуира. Не е јасно според норвешкото право дали се применува кривично-правниот стандард на рамнотежа на веројатноста. Жалителите се повикале на пресуда на Врховниот суд, во која тој го прифатил стандардот применет од понискиот суд во случај за кривична клевета, кој се однесувал на наводи дадени во телевизиска програма и весник, во врска со приватен адвокат кој и препорачал на својата сопруга да изврши даночен прекршок во врска со продажба на имот. Во поглед на сериозноста на обвинувањата, во тој случај било утврдено дека е соодветно да се примени истиот стандард кој би се применил и за јавен обвинител во кривична постапка за даночна евазија. Водечките правни писатели се на мислење дека вистинитоста на клеветничките обвинувања за кражба мора да бидат докажани според истиот стандард кој би се применил на обвинителството во случај на кражба, со цел тужителот да се ослободи од одговорноста. Според професорот Mæland, би било разумно да се покачи товарот на докажувањето согласно сериозноста на клеветничката изјава. Професор Andenæs и професор Bratholm биле на став дека, иако постојат добри причини за построг товар на докажување во случаите на клевета, под одредени околности може да биде оправдано да се примени помалку строг стандард отколку во кривичните случаи, на пример, онаму каде жртвата на клевета се однесувала на особено спорен начин (види, H.J. Mæland, *Ærekrenkelser, Universitetsforlaget*, 1986, стр. 178-79; и

J. Andenæs и A. Bratholm, *Spesiell strafferett*, Universitetsforlaget, 1983, стр. 196).

ПОСТАПКА ПРЕД КОМИСИЈАТА

435. Bladet Tromsø A/S и г-дин Pål Stensaas поднеле жалба (бр. 21980/93) пред Комисијата на 10 декември 1992. Тие се жалеле дека пресудата на Окружниот суд претставувала неоправдано вмешување во нивната слобода на изразување согласно членот 10 од Конвенцијата, чии одредби, оттука, биле повредени.

446. Комисијата ја прогласила жалбата за допуштена на 26 мај 1997. Во својот извештај од 9 јули 1998 1998 (поранешен член 31 од Конвенцијата), изразила мислење дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата (24 гласа наспроти 7). Целиот текст од мислењето на Комисијата како и од двете издвоени мислења содржани во извештајот се додадени како анекс на оваа пресуда¹.

КОНЕЧНИ ПОДНЕСОЦИ ДО СУДОТ

457. На расправата на 27 јануари 1999, Владата го поканила Судот да оцени дека нема повреда на членот 10 од Конвенцијата, согласно поднесеното со нивните опсервации.

468. Во истата прилика жалителите го повториле своето барање до Судот, да најде дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата, како и да додели надомест за правична отштета согласно членот 41.

1. Забелешка од Секретаријатот: Од практични причини овој анекс ќе се јави само во конечната печатена верзија на пресудата (во официјалните извештаи на избрани пресуди и одлуки на Судот), но копија на извештајот на Комисијата може да се добие од Секретаријатот.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 10 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

479. Жалителите се жалеле дека пресудата на Регионалниот суд од Nord-Troms од 4 март 1992, за која Врховниот суд на 18 јули одбил да дозволи жалба, претставува неоправдано вмешување во нивната слобода на изразување според членот 10 од Конвенцијата, кој гласи:

“1. Секој има право на слобода на изразување. Ова право ја вклучува слободата на сопствено мислење и примање и пренесување на информации или идеи без било какво мешање на јавната власт и без оглед на државните граници. Овој член не ги спречува државите да доделуваат лиценци за работа на претпријатијата за радиодифузија, телевизиски пренос и кината.

2. Остварувањето на овие слободи, бидејќи со себе носи и одговорност, може да се подложи на формалности, услови, рестрикции или казни определени со закон и неопходни во едно демократско општество, во интерес на националната безбедност, територијалниот интегритет или јавната сигурност, за заштита од немири или кривично дело, на здравјето или моралот, угледот или правата на другите, за заштита од откривање на доверливи информации или за одржување на авторитетот и непристрасноста на правосудството.”

48. За оние кои се појавија пред Судот беше взаемно прифатливо дека оспорените мерки претставуваат “вмешување од страна на јавните власти“ во правото на слобода на изразување на жалителите, така како што истото е гарантирано во првиот став на членот 10. Понатаму, не беше спорно дека вмешувањето е “пропишано со закон“ и има легитимна цел, имено, “заштита на угледот или правата на другите“ и оттука се исполнуваат два од условите за вмешувањето да се смета за дозволено според вториот став од членот. Судот дојде до истиот заклучок по однос на овие прашања.

Спорот во случајот кој е во прашање е поврзан со третиот услов, вмешувањето да биде “неопходно во едно демократско општество“. Жалителите и Комисијата спореле дека овој услов не е испочитуван и дека оттука, членот 10 е повреден. Владата го оспори ова тврдење.

A. Аргументите на страните кои се јавија пред Судот

1. Апликантите и Комисијата

491. За Комисијата, со која апликантите во суштина се согласуваат, оспорените изјави во *Bladet Tromsø*, засновани на извештајот на г-дин Lindberg, биле прашање на сериозна јавна грижа. Основната цел на различните текстови не била да се наштети на угледот на инволвираните во индустријата на лов на фоки, туку да се иницира дебата во врска со соодветните средства за осигурување на нејзиниот опстанок, преку почитување на релевантните правила, и, онаму каде е потребно, измена на тие правила со цел да се подобри ловот на фоки и неговиот имиџ

Наводите во прашање ефективно биле насочени само кон седум од седумнаесет членови на екипажот на *Harmoni* и нивните имиња биле избришани при преобјавувањето на извештајот. Преобјавувањето на извештајот на г-дин Lindberg во *Bladet Tromsø* следело по барањето на членовите на екипажот извештајот да стане достапен за јавноста.

Во духот на дијалогот, жалителите ги поканиле членовите на екипажот како и различни претставници на владата и на индустријата за лов на фоки, да дадат свои коментари на изјавите на г-дин Lindberg, и пред, и по објавувањето на извештајот во *Bladet Tromsø*.

Комисијата понатаму нагласила дека, како претставници на печатот, жалителите имале право да се потпрат на наводите што г-дин Lindberg им ги пренел во својство на претставник назначен од министерството, а кои биле директно поврзани

со неговата мисија на *Harmoni* (види став 7 погоре), и од нив не можело да се очекува да ги проверуваат истите. Доколку од жалителите се побарува да ја утврдуваат вистинитоста на изјавите на гд-ин Lindberg (види став 35 погоре), тие би се соочиле со неразумна, ако не и невозможна задача.

Оспорените мерки не можеле да пружат значителна дополнителна заштита на угледот и правата на ловците на фоки, затоа што ,најпрво, во периодот на пресудата на Регионалниот суд, содржината на извештајот на гд-ин Lindberg веќе била во јавен домен околу една година и половина, и била пренесена (без објавување на идентитетот на ловците) преку одреден број на други публикации, вклучително и извештајот на Истражувачката комисија (види став 31 погоре), второ, ловците на фоки успешно оспориле различни делови на извештајот на г-дин Lindberg во постапката за клевета против него (види став 32 погоре).

502. Жалителите останале на тоа дека пресудата на регионалниот суд е несоодветна затоа што пропушта изјавите во прашање да ги постави во поширокиот контекст на контроверзата околу ловечката експедиција (види ставови 29-30 погоре). Наместо нанесување на штета на нивниот углед, ефектот на извештајот на Lindberg бил зголемување на јавната поддршка за ловците на фоки.

Оспорените изјави не се однесувале на приватни настан за приватни лица. Товарот на докажувањето на тужените кои се соочуваат со барање за наредба за прогласување на ништовност е прилично строг (види став 44 погоре). За ниедна од оспорените изјави не било докажано дека е неистинита (види став 35 погоре).

2. Владата

513. Владата нагласила дека постојниот случај се однесува на судар помеѓу две човекови права- правото на слобода на изразувањето, од една страна, и од друга страна, правото на лицата на заштита од незаконити напади врз нејзиниот или

неговиот чест и углед, последното изречно гарантирано со членот 17 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права.

Владата главно спорела дека *Bladet Tromsø* започнал сериозен напад врз угледот и честа на ловците на фоки, преку објавување на веста за извештајот на сензационалистички начин на 15 јули 1988, преобјавувајќи многу сериозни обвинувања за сурово и незаконито однесување за време на ловот (види став 12 погоре): Без да спори дека ловот на фоки е прашање од јавен интерес, Владата нагласила дека за весникот било возможно да земе учество во јавната расправа по прашањето, без личен напад врз членовите на екипажот на *Harmoni*. Оспорените наводи биле насочени кон мала група на лица, кои лесно можеле да бидат идентификувани, поради повикувањето на весникот на екипажот на *Harmoni* (види став 12 погоре). Овие лица не можеле да се сметаат за јавни личности.

Според Владата, не може да се каже дека весникот дејствувал “со добра волја”: Жалителите биле свесни дека извештајот на г-дин Lindberg бил изземен од јавно објавување и дека оваа одлука била привремена, со цел заштита на лицата кои биле обвинети дека извршиле нечовечни и кривични дејства, преку давањето на можноста да одговорат на обвинувањата (види став 11 погоре). Оваа мерка мора да се разгледува во светло на правото на секое лице, вклучително и ловците на фоки, да се смета за невино додека не се докаже неговата вина, согласно член 6 став 2. Тоа исто така сугерира дека извештајот не нужно го претставува официјалниот став на Владата. Уште повеќе, како што нашол Регионалниот суд, дури и новинарот во прашање сметал дека наводите дека фоките биле живи дерени се премногу неразумни за да бидат вистинити (види став 35 погоре).

524. Владата понатаму спорела дека новинарската покриеност била заснована на точна фактичка основа. Регионалниот суд, по оценка на доказите, нашол дека е очигледно дека изјавите не биле докажани (види став 35 погоре).

Ниту пак жалителите разумно сметале дека информациите кои произлегле од извештајот на гд-ин Lindberg се веродостојни, со оглед на тоа што тие биле свесни за фактот дека неговите квалификации биле под прашање, во периодот кога извештајот бил објавен (види ставови 15, 20 и 26 погоре).

535. Понатаму, не можело да се смета дека *Bladet Tromsø* се однесувал согласно новинарската етика. Според норвешкиот Кодекс за новинарска етика, лице кое е предмет на сериозна критика треба што е можно поскоро да добие можност за последователен одговор. Новинарот има обврска да ја провери вистинитоста на информацијата, задача што не би била ниту неразумна, ниту невозможна во односниот случај. Наводите дека фоките биле живи дерени можеле да бидат проверени од страна на експерт. Сепак, весникот не презел никаква истрага (види став 35 погоре).

Наодот на Комисијата дека објавата на извештајот следела по жалбата на членовите на екипажот во оваа смисла, е неточна (види став 15 погоре). Во секој случај, нивното барање било изнесено по јавната објава на повечето од штетните информации, имено на 15 јули 1988 (види став 12 погоре). Ниту пак е точно дека, пред објавувањето, жалителите го поканиле екипажот да даде коментар на извештајот на г-дин Lindberg.

54. Конечно, Владата нагласила дека оспореното вмешување не било од кривично-правен карактер, наместо тоа, наоѓањето на домашниот суд наметнало граѓанска одговорност за жалителите да платат отштета, и значело дека тие не биле во можност да ја докажат вистинитоста на наводите (види став 40 погоре).

557. Во светло на наведеното, Владата била на став дека домашниот суд дејствувал во рамките на својата маргина на уважување, како и дека постоела разумна врска на пропорционалност помеѓу легитимната цел што се сакала да се постигне и обжаленото вмешување.

В. Оценка на Судот

1. Општи принципи

568. Според востановената пракса на Судот, тестот за “неопходност во едно демократско општество“ бара од Судот да одреди дали “вмешувањето“ кое се обжалува е поврзано со “притисокот на општествена потреба“, дали истото е пропорционално со легитимната цел која се сака да се постигне, како и дали причините изнесени од националните власти за оправдување на истото се релевантни и доволни (види *Sunday Times* (бр. 1) против Обединетото Кралство, пресуда од 26 април 1979, Серија А бр. 30, стр. 38, став 62). При оценката дали таква “потреба“ постои, како и кои мерки треба да се усвојат за справување со истата, на националните власти им се остава одредена маргина на уважување. Оваа моќ на уважување сепак, не е неограничена, туку оди заедно со европската супервизија од страна на Судот, чија задача е да донесе конечна одлука на околноста дали ограничувањето е помирливо со слободата на изразување, заштитена со членот 10.

579. Еден фактор од особено значење на определувањето на Судот во односниот случај е суштинската функција која печатот ја има во едно демократско општество. Иако печатот не треба да надмине одредени граници, особено во однос на почитувањето на угледот и правата на другите, како и потребата од заштита од објава на доверливи информации, неговата должност, независно од тоа е да пренесува информации и идеи на сите теми од јавен интерес, на начин во согласност со своите обврски и одговорности (види *Jersild*

против Данска пресуда од 23 септември 1994, Серија А. Бр. 298, стр. 23, став 31; и De Haes and Gijssels против Белгија, пресуда од 24 февруари 1997, *Извештаи за пресуди и одлуки* 1997-I, стр. 233-34, став 37). Дополнително, Судот го има во предвид фактот дека новинарската слобода исто така покрива можни ракурси до степен на претерување, или дури провокација (види Prager and Oberschlick против Австрија, пресуда од 26 април 1995, серија А Бр. 313, стр. 19, став 38). Во случаи каков што е постојниот, националната маргина на уважување е ограничена со интересот на демократското општество да му овозможи на печатот да ја игра виталната улога на “јавен чувар“, при преносот на информации од сериозна јавна грижа (види Goodwin против Обединетото Кралство, пресуда од 27 March 1996, *Извештаи* 1996-II, стр. 500, став 39).

58. Сумирано, задачата на Судот при неговата супервизорска функција не е да го зазема местото на националните власти, туку да изврши ревизија согласно членот 10, во светло на случајот во целина, на одлуките кои тие ги донеле согласно нивната моќ на одобрување (види, помеѓу многу останати, *Fressoz and Roire v. France* [GC], бр. 29183/95, став 45, ECHR 1999-I).

2. Примена на овие принципи во односниот случај

59. Во односниот случај, регионалниот суд од Nord нашол дека две изјави објавени во *Bladet Tromsø* на 15 јули 1988 и четири изјави објавени на 20 јули биле клеветнички, “незаконити“ и не било докажано дека биле вистинити. Една од изјавите – “Фоки живи одрани“ – било земено дека значи дека ловците на фоки извршиле дела на суровост кон животните. Друга изјава била разбрана така да значи дека ловците на фоки сториле кривичен напад и закана врз инспекторот за лов на фоки. Останатите изјави било земено дека сугерираат дека одредени (неименувани) ловци на фоки убиле четири арктички фоки, чиј лов бил незаконит во 1988.

Окружниот суд ги прогласил изјавите за ништовни, и, наоѓајќи дека весникот се однесувал невнимателно, им наредил на жалителите да на платат надомест на седумнаесетте тужители (види став 35 погоре).

Судот наоѓа дека причините на кои се потпрел Окружниот суд биле релевантни за легитимната цел на заштита на угледот или правата на членовите на екипажот.

60. Што се однесува до тоа дали овие причини се доволни за потребите на членот 10 од Конвенцијата, Судот мора да води сметка за целосната позадина наспроти која изјавите во прашање биле дадени. Оттука, содржината на оспорените текстови не може да се согледува излорано од контроверзата на ловот на фоки во тој период во Норвешка и во Tromsø, норвешкиот центар за трговија. Понатаму, треба да се земе во предвид дека членот 10 се применува не само на информации и идеи кои се поволно примени или кои се сметаат за ненавредливи или кои предизвикуваат рамнодушност, туку исто така и на оние кои ја навредуваат, шокираат или вознемируваат, државата или било кој дел од населението (види *Handyside* против Обединетото Кралство, пресуда од 7 декември 1976, Серија А бр. 24, стр. 23, став 49). Дополнително, додека мас-медиумите не смеат да ги преминат границите кои се поставени во интерес на заштитата на угледот на приватни лица, за нив е примарно да пренесуваат информации и идеи кои се однесуваат на прашања од јавен интерес. Нема само печатот задача да пренесува такви информации и идеи: јавноста исто така го има правото да ги прима. Следствено, со цел да определи дали вмешувањето се заснова на доволни причини кои го прават неопходно“, мора да се има во предвид аспектот на јавниот интерес во случајот.

61. Во таа смисла, Судот го забележува аргументот на кој се потпира Регионалниот суд (види став 35 погоре), дека начинот на презентација на *Bladet Tromsø*, особено во текстот од 15 јули 1988, сугерира дека основната цел, наместо промовирање

на сериозна дебата, било насочувањето, на сензационалистички начин, кон специфични наводи за криминал, како и кон тоа да бидат прв весник кој ќе ја објави приказната.

Според Судот, сепак, начинот на известувањето во прашање не треба да се разгледува само со повикување на оспорените текстови во *Bladet Tromsø* на 15 и 20 July 1988, туку во поширокиот контекст на покривањето на темата за ловот на фоките од страна на весникот (види ставови 8-9, 12-19, 21-24 погоре). Во периодот од 15-23 јули 1988 *Bladet Tromsø*, кој бил локален весник со под претпоставка – релативно стабилна читателска публика, објавувал скоро на дневна основа различни ставови, вклучително и коментарите на самиот весник, оние на Министерството за рибарство, Федерацијата на норвешките морнари, Гринпис, и над се, ловците на фоки (види ставови 12-19, 21-24 погоре). Иако последните не биле објавени заедно со оспорените текстови, има висок степен на временска блискост, со оглед на целосната слика на балансирано новинарско известување. Овој пристап не бил многу различен од оној кој следел три месеци порано во првата серија на текстови за иницијалните обвинувања на г-дин Lindberg, кога се чини дека немало критика против весникот по однос на тие текстови. Како што Судот нашол во своја претходна пресуда, методите на објективно и балансирано известување можат значително да се разликуваат, во зависност, помеѓу останатото, од медиумот во прашање, не е работа на Судот, ништо повеќе отколку што е на националните судови, да врши замена на погледите на печатот со сопствените по однос на тоа кои техники на известување треба да бидат усвоени од страна на новинарите (види ја пресудата *Jersild* цитирана погоре, стр. 23, став 31).

Наспроти оваа позадина, се чини дека силата на оспорените текстови не била примарно во тоа да обвини одредени лица за сторени прекршоци против правилата за лов на фоки, или

за суровост кон животните. Напротив, на повикот на весникот на 18 јули 1988 (види став 16 погоре) до рибарските власти, “конструктивно да ги употребат“ наодите на извештајот Lindberg , со цел да се подобри угледот на ловот на фоки, разумно може да се гледа како на цел која стои зад разните текстови објавени на оваа тема од страна на *Bladet Tromsø*. Оспорените текстови биле дел од тековната дебата од очигледно значење за локалната, националната и меѓународната јавност, во која било известувано за ставовите на поширок избор од заинтересираните учесници.

62. Највнимателното испитување од страна на Судот е потребно кога, како во односниот случај, мерките или санкциите преземени или изречени од националните власти можат го обесхрабрат учеството на печатот во дебатите за прашања од легитимна јавна грижа (види пресуда *Jersild* цитирана погоре, стр. 25-26, став 35).

63. Сепак, членот 10 од Конвенцијата не гарантира целосно неограничена слобода на изразување, дури и по однос на медиумското покривање на прашањата од сериозен јавен интерес. Според условите од ставот 2 од овој член, остварувањето на оваа слобода со себе носи “должности и одговорности“ кои исто така се применуваат и на печатот. Овие “должности и одговорности“ добиваат на значење и кога, како во односниот случај, во прашање е напад на угледот на лица кои не се на јавни функции и поткопување на “правата на другите“. Како што посочи Владата, правото за заштита на честа и угледот на ловците на фоки, само по себе е меѓународно признаено согласно членот 17 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права. Исто така, од значење за балансирање на спротиставените интереси, што Судот мора да го стори, е и фактот дека според член 6 став 2 од Конвенцијата, ловците на фоки имаат право да се сметаат за невини за било какво кривично дело додека не се докаже нивната вина. Заради “должностите и

одговорностите“ инхерентни на практикувањето на слободата на изразувањето, заштитата која членот 10 им ја дава на новинарите во врска со известувањето за прашања од општ интерес подлежи на услов тие да дејствуваат “во добра волја“ со цел да обезбедат точна и сигурна информација, согласно новинарската етика (види пресуда *Goodwin* цитирана погоре, стр. 500, став 39, и *Fressoz and Roire* цитирана погоре, став 54).

64. Судот забележува изразите во прашање се состојат во фактички изјави, а не вредносни судови (на пример, пресудата *Lingens* против Австрија од 8 јули 1986, Серија А бр. 103, стр. 28, став 46). Тие не произлегле од весникот сами по себе, туку биле засновани или биле директно цитирани од извештајот на *Lindberg*, кој весникот не го проверил преку независно истражување (види ја пресудата *Jersild* цитирана погоре, стр. 23 и 25-26, ставови 31 и 35). Оттука, мора да се испита дали постојат посебни основи во постојниот случај за ослободување на весникот од вообичаената обврска за проверка на фактичките изјави кои се клеветнички кон лица кои не се на јавни функции. Според наоѓањето на Судот, ова особено зависи од природата и степенот на клеветата во прашање, како и од обемот во кој весникот можел разумно да го земе извештајот на *Lindberg* како веродостоен, по однос на наводите во прашање. Последното мора да се определи во светло на ситуацијата, така како што му била претставена на *Bladet Tromsø* во материјалниот период (види ставови 7-19, 25-26 погоре), наместо врз основа на перцепцијата, заснована на наоѓањата за фактите од страна на Комисијата за истрага долг период потоа (види став 31 погоре).

65. Што се однесува до природата и степенот на клеветата, Судот забележува дека четирите изјави (точки 1.1, 1.2, 1.3 и 1.6) во смисла на тоа дека одредени ловци убиле арктичка фоки женки, било утврдено дека се клеветнички, не затоа што имплицирале дека ловците извршиле чин на суровост кон

животните, туку затоа што ловот на тие фоки биле незаконит во 1988, за разлика од рпетходната година (види ставови 13 и 35 погоре). Според регионалниот суд, “изјавите [не] се разликувале од наводите за незаконит лов генерално“. Иако овие изјави имплицираат казниво однесување, истите не биле особено сериозни.

Другите два наводи – дека фоките биле живи дерени како и дека бесните ловци го претепале г-дин Lindberg и му се заканиле дека ќе го удрат со кука (точки 2.1 и 2.2) – биле посериозни, но биле изнесени со пошти термини, и можеле да бидат разбрани од читателите како да се претставени со одреден степен на претерување (види став 12 погоре).

Уште поважно, додека *Bladet Tromsø* ги објавил имињата на десетте членови на екипажот кои г-дин Lindberg ги издвоил, не ги навел имињата на оние кои ги сториле казните дејствија (види ставови 13 и 18 погоре). Секој тужител го застапувал својот случај пред Окружниот суд на основа на истите факти и очигледно Окружниот суд сметал дека секој од нив бил изложен на истиот степен на клевета, што се огледа во фактот дека на секој од нив му е доделен еднаков надомест (види став 35 погоре).

Оттука, додека некои од обвинувањата биле релативно сериозни, потенцијалниот негативен ефект од оспорените изјави на угледот или правата на секој поединечен ловец на фоки бил значително одмеруван преку неколку фактори. Особено, критицизмот не бил напад кон сите членови на екипажот ниту кон одреден посебен член (види Thorgeir Thorgeirson против Исланд, пресуда од 25 јуни 1992, Серија А бр. 239, стр. 28, став 66).

66. Што се однесува до второто прашање, вистинитоста на извештајот на Lindberg, треба да се забележи дека извештајот бил изготвен од страна на г-дин Lindberg во официјално

својство на инспектор назначен од страна на Министерството за рибарство да го набљудува ловот на фоки кој го извршувал екипажот на *Harmoni* за време на сезоната 1988 (види став 7 погоре). Според Судот, печатот вообичаено треба да може да се потпира на содржината на официјални извештаи без да презема независни истражувања, кога се работи за придонес кон јавна дебата по прашања од легитимна грижа. Инаку, виталната улога на “јавен чувар“ која печатот ја има, може да биде занемарена (види, *mutatis mutandis*, пресуда Goodwin цитирана погоре, стр. 500, став 39).

67. Исто така, Судот не дава значење на разликите, посочени од Владата, помеѓу извештајот и публикациите направени од страна на г-дин Lindberg во *Bladet Tromsø* една година претходно, а во поинакво својство, имено како слободен новинар и автор.

68. Вистина е дека весникот бил свесен, од реакциите на изјавите на г-ин Lindberg веќе во април 1988, за тоа дека екипажот ја спори неговата стручност како и вистината за било какви наводи за “сверски методи на убивање“ (види став 9 погоре). За весникот морало да биде очигледно дека извештајот на Lindberg ќе биде подложен на оспорување од страна на членовите на екипажот. Само по себе, ова не може да се смета за одлучувачко за утврдувањето дали весникот имал должност да ја провери вистината на критичните фактички изјави содржани во извештајот, пред да ја практикува слободата на изразување според членот 10 од Конвенцијата.

69. Многу позначајно за оваа цел е односот на Министерството за рибарство, кое го назначило г-дин Lindberg да ја изврши инспекцијата и да извести повратно за тоа (види став 7 погоре). Од 15 јули 1988, *Bladet Tromsø* биле свесни за фактот дека Министерството одлучило да го из земе извештајот од јавна објавување повикнувајќи се на природата

на наводите – криминално однесување- како и на потребата да им се даде на наведените лица можност за коментар (види став 11 погоре). Не било сугерирано дека весникот дејствувал со повреда на законот за доверливост, преку објавата на релевантните информации. Ниту пак се чини дека Министерството јавно изразило сомнеж во поглед на можната вистинитост на критицизмот или стручноста на г-дин Lindberg, а пред оспореното објавување од 15 јули 1988. Напротив, според соопштение на истиот датум од Норвешката новинска агенција, Министерството изјавило дека можно е да се случил незаконит лов (види став 25 погоре).

На 18 јули 1988 Норвешката новинска агенција известила дека Министерството изјавило дека ветеринарни експерти ќе го разгледаат контроверзниот извештај на Lindberg, како и дека Министерството ќе објави информација за резултатите, и возможно за околностите под кои г-дин Lindberg бил вработен како инспектор, како и дополнително, дека Министерството нема да коментира понатаму додека не ги собере сите информации (види став 26 погоре). На 19 јули новинската агенција известила дека, врз основа на информациите обезбедени од самиот г-дин Lindberg, Министерството верува дека неговото истражувачко искуство било многу пошироко отколку што навистина било. На 20 јули, на истиот датум како и последната од оспорените публикации, Министерството изразило сомнеж по однос на стручноста на г-дин Lindberg и квалитетот на извештајот (види став 20 погоре).

Според мислењето на Судот, односот на Министерството пред 20 јули 1988 не претставува основ за да се смета дека било неразумно од страна на весникот да ги земе како веродостојни информациите содржани во извештајот, вклучително и четирите изјави објавени на 20 јули, во смисла на тоа дека одредени, но не поименично наведени ловци на фоки, убивале арктички фоки женки (види став 13 погоре).

Всушност, Окружниот суд нашол дека за еден таков навод (точка 1.5) се докажало дека е вистинит (види став 35 погоре).

70. Имајќи ги во предвид различните фактори кои ја ограничуваат можната штета по угледот на поединечните ловци на фоки, како и ситуацијата така како што била претставена пред *Bladet Tromsø* во релевантниот период, Судот смета дека весникот разумно можел да се потпре на официјалниот извештај на Lindberg, без од него да се очекува да спроведе сопствено истражување по однос на точноста на фактите од извештајот. Судот не гледа причина да се сомнева дека весникот дејствувал “со добра волја“ во оваа смисла.

71. Што се однесува до фактите во односниот случај, Судот не може да најде дека неспорниот интерес на членовите на екипажот за заштита на сопствениот углед е доволен да претежне над виталниот јавен интерес во осигурувањето на информирана јавна дебата за прашање од локален и национален, како и меѓународен интерес. Накусо, причините на кои се потпира одговорната држава, иако релевантни, не се доволни да покажат дека обжаленото вмешување било Знеопходно во едно демократско општество“. Независно од маргината на уважување на националните власти, Судот смета дека нема разумна врска на пропорционалност помеѓу ограничувањата наметнати на слободата на изразување на жалителите, и легитимната цел која се сакала да се постигне. Следствено, Судот смета дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

72. *Bladet Tromsø A/S* и г-дин Pål Stensaas побарале правична отштета согласно членот 41 од Конвенцијата, кој гласи:

“Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штетата, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.“

A. Материјална штета

73. Под заглавието за материјална штета, апликантите побарале надомест за економската загуба која ја претрпеле како резултат на пресудата на Окружниот суд од 4 март 1992, со која им било наредено да платат 187.000 норвешки круни (NOK) за отштета на тужителите, како и 136.342 NOK за покривање на нивните трошоци пред Окружниот суд.

74. Со оглед на тоа што Судот нашол дека има повреда на Конвенцијата, Владата не го оспорила горното барање. Делегатот на Комисијата не дал коментар.

75. Судот, уверен дека постои причинско-последична врска помеѓу бараната отштета и утврдената повреда на Конвенцијата, ја доделува сумата побарувана под ова заглавие во целост.

B. Трошоци

76. Апликантите понатаму побарувале надомест на трошоците, во вкупен износ од NOK 652.229 по следните основи:

- (i) NOK 138.887 за трошоците во постапката пред Регионалниот суд;
- (ii) NOK 29.560 за трошоците по жалбата пред Врховниот суд;
- (iii) NOK 150.000 за работата (128 часа по NOK 1.000 и 20 часа по NOK 1.100) од страна на г-дин Wolland во постапката пред стразбуршките институции до 28 август 1998;

- (iv) NOK 79.200 за работата (60 часа по 100 фунти стерлинзи (GBP) по час) од страна на г-дин Boyle за погореспоменатиот период;
- (v) NOK 23.840 за трошоците за постапките во Стразбур до 28 август 1998;
- (vi) NOK 104.500 за работата (95 часа по NOK 1.100) од г-дин Wolland од 29 август 1998 до, и вклучително, расправата пред Судот на 27 јануари 1999;
- (vii) NOK 26.481 за трошоци (пат, сместување и разно) поднесени од г-дин Wolland во врска со горенаведеното;
- (viii) NOK 68.330 за работата (46 часа по GBP 100 по час) од страна на г-дин Boyle како и трошоци (пат, сместување и разно) поднесени од негова страна од 29 август 1998 до, и вклучително, расправата пред Судот на 27 јануари 1999;
- (ix) NOK 17.551 за трошоци за пат и сместување поднесени во врска со присуството на расправата на г-дин Y. Nielsen (моментен главен и одговорен уредник на *Bladet Tromsø*);
- (x) NOK 13.880 за трошоци за пат и сместување направени во врска со присуството на расправата на г-дин Stensaas.

77. Владата ги оспори горенаведените барања, аргументирајќи дека бројот на часовите и саатнината се прекумерни. Делегатот на Комисијата, во овој контекст, го остави прашањето на дискреција на Судот.

78. Судот, согласно својата пракса, ќе разгледа дали трошоците биле навистина и нужно направени, со цел да се добие отштета за прашањето за кое било утврдено дека претставува повреда на Конвенцијата, како и дали истите се разумни (види за пример, *Tolstoy Miloslavsky* против Обединетото Кралство, пресуда од 13 јули 1995, Серија А, бр. 316-В, стр. 83, став 77). Судот е задоволен дека саатнините наплатени за постапките во Стразбур се разумни, но наоѓа дека бројот на часовите е прекумерен. Правејќи процена на еднаква основа, Судот им доделува на жалителите NOK 80.000 по однос на работата на г-дин Wolland и NOK 40.000 по

однос на работата на г-дин Boyle за постапките во Стразбур. Преостанатиот дел од барањето за трошоците ќе се надомести во целост.

В. Камата до постапките пред националниот суд и институциите на Конвенцијата

79. Апликантите дополнително барале NOK 515.337 во камата (18% годишно до 1 јануари 1994 а потоа 12% годишно до 1 ноември 1998) на бараните суми по однос на материјална штета и трошоците преземени до 28 август 1998.

80. Владата сметала дека е тешко, врз основа на разбивање на барањето на жалителите, да се провери точноста на пресметката на каматата. Последното е засновано на Законот за затезна камата од 1976 (*morarenteloven*, Law бр. 100 од 17 декември 1976). Тоа вклучува елемент на казна и јасно е над вообичаеното ниво на камата во Норвешка. Посочениот закон не може, според нивниот поднесок, да претставува основа за проценка на отштетата согласно членот 41 од Конвенцијата.

81. Судот наоѓа дека жалителите морале да претрпат одредена материјална штета поради периодите кои изминале од времето кога биле преземени различните трошоци до доделувањето на отшета од Судот (види, за пример, *Darby* против Шведска, пресуда од 23 октомври 1990, Серија А бр. 187, стр. 14, став 38, и *Observer* и *Guardian* против Обединетото Кралство, пресуда од 26 ноември 1991, Серија А бр. 216, стр. 38, став 80 (г)). Судот не се смета за врзан за националното право при пресметката на каматата, ниту предлага да се преземе прецизна пресметка на претрпената загуба од страна на жалителите во односниот случај. Одлучувајќи на еднаква основа и имајќи ја во предвид стапката на инфлација во Норвешка за релевантниот период, им доделува на жалителите NOK 65.000 по основ на нивните барања по ова заглавие.

Г. Примена на затезна камата по однос на доделената сума од Судот

82. Според информациите кои му се достапни на Судот, законската каматна стапка во примена во Норвешка на датумот на усвојување на оваа пресуда, е 12% годишно. Судот, согласно востановената пракса, смета дека оваа стапка е соодветна по однос на сумите доделени во оваа пресуда.

ОД ОБИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ

1. *Утврдува* со тринаесет гласови наспроти четири дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата;

2. *Утврдува* едногласно дека во рок од три месеци, тужената држава треба да им плати на апликантите:

(а) за материјална штета, 323.342 (триста дваесет и три илјади и триста четириесет и две) норвешки круни;

(б) за трошоци, 370.199 (триста и седумдесет илјади и сто деведесет и девет) норвешки круни;

(в) за дополнителна камата, 65.000 (шеесет и пет илјади) норвешки круни;

3. *Утврдува* едногласно дека ќе се плати проста камата по годишна стапка од 12%, од истекот на горенаведените три месеци до исплатата;

4. *Го отфрла* едногласно останатиот дел од барањето за правична отштета на апликантите.

Составено на англиски и француски јазик, и донесена на јавна расправа во зградата на Судот за човекови права, Стразбур, на 20 мај 1999.

Luzius WILDHABER
претседател

Maud DE BOER-BUQUICCHIO
Заменик-секретар

Согласно член 45 став 2 од Конвенцијата и правилото 74 став 2 од Деловникот на Судот, следните издвоени мислења се додадени кон оваа пресуда:

- (а) Заедничко издвоено мислење на г-ѓа Palm, г-дин Fuhrmann и г-дин Вака;
- (б) Издвоено мислење на г-ѓа Greve.

L.W.
M.B.

ЗАЕДНИЧКО ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИИТЕ PALM, FUHRMANN И ВАКА

Не се согласуваме со мнозинското мислење дека има повреда на членот 10 од Конвенцијата врз основа на фактите на овој случај.

Од структурата на членот 10 и од судската практика на Судот,, јасно е дека остварувањето на слободата на изразување „носи со себе обврски и одговорности“ и дека ограничувањата на слободата на печатот можат да бидат оправдани кога се неопходни во демократското општество за заштита на угледот на другите. Како што утврдил Судот во својата пресуда во случајот *De Haes and Gijssels v. Belgium*, од 24 февруари 1997 година, „Иако [печатот] не смее да пречекори определени граници, особено во поглед на угледот и правата на другите, негова должност сепак е да пренесува – на начин што е во согласност со неговите обврски и одговорности – информации и идеи по сите прашања од јавен интерес...“ (*Reports of Judgments and Decisions* 1997-I, pp. 233-34, § 37).

Она на што во пресудата на Судот е посветено недоволно внимание и што го мотивира ова издвоено мислење, е токму аспектот на правото на заштита на угледот во овој случај. Круцијалната улога на печатот како чувр во демократското општество била позитивно призната и бранета од страна на овој Суд во огромен корпус на случаи кои се однесуваат на слободата на изразување, во кои беше наглесено не само правото на печатот да пренесува информации, туку исто така и правото на јавноста истите да ги прима. При тоа, Судот одигра значајна улога во поставувањето на основите за принципите кои го утврдуваат слободниот печат во рамките на заедницата на Конвенцијата и пошироко. Меѓутоа, по прв пат Судот е соочен со прашањето како да се помири улогата на

весниците во покривање на сторија која е несомнено од јавен интерес, со правото на угледот на група идентификувани приватни лица кои се во центарот на сторијата. Според наше мислење, фактот што во случајот е инволвиран силен јавен интерес не би требало да има за последица ослободување на весниците од основната етика во нивната работа, ниту пак од законите за клевета. Како што Големиот совет на Судот утврди во случајот *Fressoz and Roire v. France* ([GC], no. 29183/95, ECHR 1999-I) – првата пресуда на новиот Суд – членот 10 го „заштити право на новинарите“ да откриваат информации по прашања од општ и интерес, под услов тие да дејствуваат со добра верба и врз точна фактичка основа и да обезбедуваат „веродостојна и прецизна“ информација во согласност со новинарската етика. (§ 54).

Исто така во центарот на нашиот став е дека конкретниот случај не опфаќа ситуација во која владата барала, по пат на претходно ограничување, да ја прикрие новинарската сторија која била за неа засрамувачка или која опфаќа приговор од општа природа во кој не биле инволвирани точно определени индивидуи како во случајот *Thorgeir Thorgeirsson v. Iceland* (пресуда од 25 јуни 1992, Series A no. 239), и покрај затскриениот (индиректен) обид на Судот да сугерира поинаку (види го ставот 67 од пресудата). Овој случај е покренат од група на оштетени приватни лица како дел од еден првенствено граѓански случај. Се разбира Судот често пати одлучувал – најнеодамна во *Janowski v. Poland* ([GC], no. 25716/94, § 33, ECHR 1999-I) – дека границите на прифатлива критика се пошироки во поглед на политичари или јавни личности, отколку во однос на приватни лица. Меѓутоа, не може да се спори дека ловците на фоки во оваа постапка се приватни лица *par excellence*. Фактот што тие се инволвирани во една активност што е толку непопуларна како што е ловот на фоки, не го брише нивниот статус на приватни поединци.

Во овој случај норвешкиот Окружен суд, по внимателна оценка на доказите, заклучил дека ловците на фоки на бродот *Harmoni*, кои биле јасно идентификувани во спорниот новински напис објавен од страна на *Bladet Tromsø*, биле наклеветени. Судот одржал судење што траело три дена, при што биле сослушани релевантни сведоци. Потоа судот донел добро образложена пресуда во која врз фактите на случајот, било применето норвешкото право за клевета (види го ставот 35 од пресудата). Клеветата била утврдена врз основа на наводите дека членовите на персоналот утепале жени фоки, што во тоа време претставувало кривично дело, дека г-дин Lindberg бил нападат и дека фоката била одрана жива. Треба да се напомене дека пред оваа постапка, било утврдено дека г-дин Lindberg од страна на градскиот суд во Сарпсборг бил одговорен за клевета во поглед на овие наводи, во постапка покрената од страна на членовите на персоналот на бродот, и дека шведскиот Врховен суд, во постапката покрената од г-дин Lindberg за да се спротивстави на извршувањето на пресудата во странство, утврдил со одлука од 16 декември 1998 година дека норвешката пресуда не повлекувала повреда на членот 10 од Конвенцијата (види став 33 од пресудата). Покрај тоа, и од страна на Анкетната комисија што била формирана за да го истражи прашањето, било утврдено дека обвиненијата се неосновани. (види став 31).

Според наше мислење, наводите на Окружниот суд не може да се сметаат за погрешни. Во бројни случаи од страна на Европскиот суд било утврдено дека во принцип задача на националните судови е да го толкуваат и применуваат националното право и дека улогата на Европскиот суд е ограничена на утврдување дали одлуките на националните власти биле арбитражни и дали тие ги примениле стандардите кои се во согласност со принципите отелотворени во членот 10 и дали се засновани на прифатлива оценка на релевантните факти (види, на пример, пресуда *Jersild v. Denmark* 23

септември 1994, Series A no. 298, p. 24, § 31). Во овој случај во ниеден поглед не може да се каже дека одлуката на Окружниот суд не го исполнила овој тест, дека била арбитрерна па дури и неразумна или дека даденото образложение било „недоволно“ во смисла на членот 10 став 2. И за странките е неспорно дека написот се однесувал на определени членови на посадата дури и некои кои не учествувале во патувањето. Уште повеќе, наодите на Окружниот суд биле поткрепени со заклучоците на Анкетната комисијата која спровела обемна истрага на наводите пред да се поведе постапката и утврдила дека тие се неосновани, како и наодите на Градскиот суд во Сарпсборг (види ставови 31-33 од пресудата). Оттука, мора да се земе за утврдено дека ловците на фоки биле наклеветени со написите објавени во *Bladet Tromsø*. Не го прифаќаеме образложението на Судот дека клеветата била од полесна природа бидејќи ниту еден член од посадата не бил именуван во написот (види го став 67 од пресудата). Сосема спротивно, тежината на забелешките била уште поголема токму поради тоа што тие упатувале на целата посада на *Harmoni* без исклучок и без оглед на тоа дали тие биле навистина на бродот во релевантното време.

Норвешкото законодавство за клевета и одлуката на Окружниот суд исто така не можат да бидат предмет на критика од гледна точка на слободата на печатот по основ на тоа дека биле премногу заштитнички за угледот на приватните лице или дека не дале доволна тежина на јавниот интерес. Заклучокот дека обвиненијата биле ништовни претставува само наод дека апликантот не бил во можност да ја утврди вистината на изјавите. Тој не повлекува каква и да било криминална стигма ниту пак претставува казна, на што можеби сугерираат зборовите. Барањето да се докаже вистината на наводите како одбрана на тужбата за клевета е елементарна особина на постапката за клевета во повеќето правни системи, и како таква не може да се критикува. И

навистина, во еден случај Судот утврдил дека немањето на можност да се истакне приговор *exceptio veritatis* на тужениот, претставува повреда на членот 10 од Конвенцијата (види *Castells v. Spain*, пресуда од 23 април 1992, Series A no. 236, pp. 22-24, §§ 40-50).

Уште повеќе, според норвешкото право клеветата мора исто така да биде спротивна на законот. Овој развој на норвешката судска практика – опишана во пресудата на Окружниот суд како „клучен елемент на членот 100 од Уставот на Норвешка и ...основа на демократското општество“ (види го ставот 35 од пресудата) – му дава можност на Судот да го одмери балансот на соодветните интереси и да утврди дека јавните интереси инволвирани за објавување на публикацијата претежнале над приватните, во определен случај. Норвешкото право со тоа се развило така што ги зема предвид принципите на судската практика на Стразбур. И навистина, Окружниот суд го следел овој пристап во конкретниот случај, но одлучил против апликантите во суштина врз основа на тоа што весникот го фокусира своето внимание на сензационалистичкиот наслов, дека „не било обрнато доволно внимание на заштитата на другите лица при тоа откривање,“ и дека весникот бил сосема свесен дека извештајот бил изземен од јавното објавување токму поради обвиненијата за незаконито дејствие. Ниту еден од овие факти не може сериозно да се оспорува. Пресудата *Aftenposten* покажува дека тестот за „незаконитост (противправност)“ е значајна гаранција за новинарската слобода според норвешкото право, бидејќи токму на оваа основа судот одлучил во полза на тужениот весник, доведувајќи го во контраст баласнираното известување на тој весник со она на *Bladet Tromsø* во конкретниот случај.

Врз оваа заднина дали Европскиот суд треба да каже дека оценката на Окружниот суд по ова прашање била неточна? Дури и да може Судот во Стразбур да ја замени неговата

пресуда со таа на националниот суд, на кои основи ќе може да се доведе во прашање ова балансирање на интересите? Ние сметаме дека Судот и претходно укажал дека во прв ред националните власти треба да го утврдат обемот во кој интересите на поединецот за целосна заштита на неговиот/нејзиниот углед треба да отстапат пред интересите на заедницата (во поглед на истрагите на аферите на големите јавни компании) – *a fortiori* кога е во прашање угледот на приватни лица (види *Fayed v. the United Kingdom* пресуда од 21 септември 1994, Series A no. 294-B, p. 55, § 81). Зарем во тоа не е суштината на дискреционата маргина во случај како што е овој?

Суштината на резонот на Судот вклучува во суштина нов тест кој весниците ги ослободува од проверка на фактите на сторијата во зависност од (1) природата и степенот на клеветата и (2) дали зависно од околностите било разумно потпирањето на деталите од извештајот на Линдберг (види ги ставовите 66-73 од пресудата). По двете точки ние сметаме дека образложението на Судот е погрешно.

Мнозинството се обиде да го минимизира обемот на клеветата во конкретниот случај и сметале дека „некои од обвиненијата биле релативно сериозни“ (види став 67). Сепак, Судот дошол до нејасен заклучок дека „критиката не била напад на сите членови на екипажот ниту на некој член на екипажот посебно“. Ова очигледно не е поткрепено со факти и настојува да сугерира дека на тужбата за клевета и недостасува каква и да било реална содржина. Мораме да се запрашаме дали воопшто е соодветно за Судот да настојува одново да го оцени обемот на штетата предизвикан со клеветничките изјави и во суштина одново да ги пресуди прашањата по оваа точка. Се разбира дека Судот треба да прифати дека ова е работа што најдобро се препушта да ја пресудат националните судови кои сослушуваат во прва рака

и внимателно ги оценуваат доказите во светлината на стандардите што се во согласност со членот 10. Овој пристап на мнозинството ја илустрира главната погрешна линија на пресудата, имено дека Судот не дава доволна тежина на угледот на ловците на фоки. Напорот да се балансираат соодветните јавни и приватни интереси, со тоа, од самиот старт е грешен.

Образложението е еднакво неубедливо и во третманот на прашањето во врска со тоа дали било „разумно“ тоа што весникот се потпрел врз извештајот на Линдберг. Како тоа потпирање на овој извештај било „разумно“, кога весникот бил целосно свесен дека Министерството наредило извештајот да не се објавува веднаш поради тоа што тој содржел можни клеветнички коментари за приватни лица? Со тоа тој бил привремено вон јавниот домен и со право. Прашањето дали Министерството верувало или неверувало на тврдењата на Линдберг (види став 71 од пресудата) едноставно е нерелавантно за ова прашање.

Наодот на Судот по оваа точка исто така го игнорира доведувањето во прашање на добрата намера на новинарот на весникот (г-дин Raste) од страна на Окружниот суд. Како тогаш може да се смета за разумно потпирањето на деталите од извештајот на Линдберг, кога националниот суд всушност нашол дека весникот не само што се препуштил на сензационализам, туку и што бил свесен дека некои од деталите биле целосно погрешни?

Прифаќаме дека доколку случајот се однесуваше на објавување на официјален извештај што бил објавен во јавноста од страна на надлежните органи, весникот во принцип би бил овластен да го објави согласно членот 10 од Конвенцијата без спроведување на каква и да било натамошна истрага во поглед на точноста и прецизноста на деталите од

извештајот, дури и ако тој бил на штета на угледот на приватни лица. Во таква ситуација она што би се очекувало од весникот би било објавениот текст да кореспондира со официјалниот објавен текст.

Но во конкретниот случај не станува збор за официјален јавен извештај. Сосема спротивно, извештајот не бил објавен веднаш од страна на Министерството токму поради тоа што тој содржел наводи за противправност на страната на екипажот на бродот така што се сметало дека е соодветно и фер да им се даде можност да се бранат и да ја потврдат информацијата (види го ставот 11 од пресудата). Подоцнежната серија на постапки за клеветата и извештајот на Анкетната комисија го оправдале таквиот внимателен пристап. Уште повеќе, јасно е дека весникот бил свесен за оваа одлука, но сепак одлучил да ја објави (види став 35 од пресудата). Тој бил исто така свесен дека г-дин Линдберг претходно работел како независен новинар по прашањето за ловот на фоките, дека претходно имал објавено неколку негови написи и дека тој нема вообичаен профил на инспектор од министерството.

Според наше мислење, имајќи ја предвид оваа позадина, весникот знаел дека ризикува и се изложува на судска постапка со објавување на написот без да преземе какви и да било мерки за да ја провери вистинитоста на наводите. Дејствието на членовите на екипажот не дошло како изненадување, бидејќи весникот морал да знае дека требало да биде внимателен пред да ги објави обвиненијата дека приватни лица извршиле кривично дело или други форми на противправно дело. Фактот што извештајот бил составен од лице кое биле официјално номинирано од министерството, или дека извештајот бил потенцијално јавен извештај, не им помага на апликантите ништо повеќе од тоа што може да оправда објавување на доверлив материјал кој може да

наштети на националните интереси, што е добиен на истиот начин. Клучниот факт е дека содржината на извештајот не била во јавниот домен ниту достапна на јавноста (види став 11 од пресудата) а не (како што смета мнозинството) дали апликантот го повредил законот (правото) за доверливост.. *Bladet Tromsø* тоа го знаел и ги знаел и причините.

Не сме убедени ниту со аргументот дека весникот реално не можел да ги провери тврдењата и дека имал право да се потпре на деталите од извештајот со оглед на тоа што се однесувал за прашања – на пример, убиства на женски фоки за време на морското патување на бродот *Harmoni* – кои што прашања по својата природа биле непроверливи. Сметаме дека од весниците генерално се очекува да направат проверка на контраверзните стории пред да брзаат да ги објават. Но што можело да се очекува да направи *Bladet Tromsø*? Прифаќаме, согласно претходните одлуки на Судот (види на пример, пресуда во случајот *Fayed*, цитирана погоре, р. 55, § 81), дека би било неразумно да се очекува весникот да го одложи објавувањето се додека не направи сериозна истрага на случајот. Еднакво тој не треба да докаже дека сторијата е вистинита пред печатењето. Сторијата била толку очигледно итна, што ги потиснала сите истражни постапки што бараат време. Но Окружниот суд нашол дека весникот не направил воопшто ништо за да ја провери приказната, иако еден неговите новинари морал да зне од свое лично искуство дека наводите за дерење на живи фоки морало да биде лага (види го ставот 35 од пресудата). Со други зборови, весникот ја објавил сторијата без да води грижа дали наводите се вистинити или лажни, потпирајќи се исклучиво на „официјалната“ природа на извештајот како покритие. Од него можело барам најмалку да се очекува, да ги запраша членовите на посадата за нивната верзија на настаните и за нивната реакција на обвинувањата на г-дин Линдберг и да им даде можност да одговорат на обвиненијата во исто време

кога спорните написи биле отпечатени. На крајот на краиштата, тие исто така биле сведоци на она што се случило на бродот *Harmoni* и биле лица на кои обвиненијата директно упатувале. Весникот тогаш би открил – ако ништо друго – дека некои членови од посадата не би можеле да бидат засегнати од тврдењата, од причини што останале на копно. Тоа што весникот направил сторија за реакцијата на членовите на посадата по објавувањето на целосниот извештај (види ставови 12-15 од пресудата), кога штетата по угледот била веќе нанесена, едвај да може да се смета за доволно.

Bladet Tromsø ризикувал со тоа што го објавил извештајот на Линдберг. Тие имале реална можност да ја покријат оваа важна сторија на начин што ќе овозможел тврдењата на Линдберг да излезат во јавноста на генерален начин, без упатување на посадата на *Harmoni*. Всушност, други изданија, имено *Aftenposten*, биле во можност да ја покријат сторијата како што треба, но на начин кој повеќе го почитувал угледот на ловците на фоки (види став 37 од пресудата). Се разбира, во една мала рибарска заедница, дури и едно општо известување ќе овозможело членовите на посадата да бидат од некого идентификувани. Сепак, ова не може да биде оправдување за отсуството на било каква грижа на обидот да се заштити угледот на ловците на фоки. Уште повеќе не треба да се заборава дека весникот имал голем тираж од 9.000 примероци. Доколку се смета дека ова ја промашува суштината, во смисла дека единствената грижа на весникот била да ги пренесе прецизните детали од извештајот на Линдберг, тогаш угледот на ловците на фоки е легитимно заштитен со законодавството за клевета и весникот, превземајќи го ризикот, не е во позиција да се жали за неизбежниот исход.

Заклучокот на оваа пресуда, дека весникот бил изземен од обврската за верификација на основните фактички

информации поради степенот на клеветата и наводната „официјална“ природа на извештајот на Линдберг, се чини дека сугерира еден исклучително низок праг на заштита на правото на угледот на другите, во случаите кога има значаен јавен интерес, а нема јавни личности. Ваквото кревање на јавниот интерес во слободата на печатот на штета на приватните индивидуи фатени во сторијата за ловот на фоки во овој случај, не пружа доволно внимание на националните закони за клевета и на балансираната слобода за пресудите на домашните судови во поглед на печатот. Мошне е јасно од одлуката на Окружниот суд дека фактичката основа на сторијата била неточна и дека новинарската етика не била почитувана како што треба. Нашиот Суд не би требало, при ваква позадина на работите, да извлече различен заклучок по овие точки.

Оттука, оваа пресуда значително отстапува од претходно споменатата внимателна формулација на Судот во пресудата *Fressos and Roire*, во која е објаснет опфатот на новинарската слобода во откривањето на информации за прашања од општ интерес. Со тоа, пресудата испраќа погрешен сигнал за печатот во Европа. Малку стории можат да бидат толку значајни во демократското општество и да ја заслужат заштитата од членот 10 од Конвенцијата, што базичната новинарска етика – која, меѓу другото, налага новинарите да ги проверуваат нивните факти пред печатењето на сторија во околности како предметниве – може да се жртвува заради комерцијално задоволство (уживање) на непосредно новинарско откритие. Не сме убедени дека пристапот на Судот во овој случај, кој го ослободи весникот апликант од ова елементарно барање, навистина ќе ја унапреди слободата на печатот, со оглед на тоа што го занемарува почитувањето на етичките принципи на кои медиумите доброволно пристапуваат. Членот 10 можеби го заштитува правото на печатот да претерува и провоцира, но не и да гази по угледот на лицата кои не се на јавни функции.

ИЗДВОЕНО МИСЛЕЊЕ НА СУДИЈАТА GREVE

Заедно со моите колеги во малцинството – судиите Palm, Fuhrmann и Вака – јас не наоѓам повреда на членот 10 од Конвенцијата во овој случај и во основа го делам нивното образложение. Покрај тоа, јас додавам посебно значење на следново.

Според мое мислење, случајот што го разгледуваме во основа е обичен случај за клевета во врска со ограничувањата применети поради обвинение за криминално однесување дадени во печатот против лица кои немаат јавна функција. Од витално значење е оценката на неопходноста на вмешувањето во демократското општество да не биде прикриена со чувствителната природа на прашањето за ловот на фоки.

Се согласувам со мнозинството дека начинот на известување на *Bladet Tromsø* не би требало да се разгледува само со упатување на спорните написи од 15 и 20 јули 1988 година, туку во поширок контекст на новинарското покривање на проблематиката на ловот на фоки. *Bladet Tromsø* објавил вкупно дваесет и шест написи за ова контроверзно прашање помеѓу 11 април 1988 година - кога весникот ја покренал сторијата – и 19 и 20 јули 1988 година кога го објавил извештајот на Линдберг.

Според мое мислење, мнозинството не даде доволна тежина на фактот дека според членот 6 став 2 од Конвенцијата, ловците на фоки имаат право да се сметаат за невини се додека не бидат осудени. Целосно го почитувам мислењето на мнозинството дека *Bladet Tromsø* има функција на „јавен чувар“ при ширењето информации што произлегле од извештајот на Линдберг за наводните неправилности и кривични дела сторени за време на ловот на фоки – една

мошне контроверзна активност. Меѓутоа, ограничувањата на слободата на печатот по објавувањето на спорните изјави се однесувале исклучиво на наводите за кривични дела извршени од страна на одделни поединци што можеле да се идентификуваат, наводи кои не се докажале дека се точни. Нормално, во една таква ситуација весникот би објавил демант, што би било во полза на генералната читателска публика која има право да добие точна и комплетна информација секогаш кога е можно. Бидејќи *Bladet Tromsø* не објавил демант, треба да се признае дека ловците на фоки имале легитимно право да прибегнат кон постапки за клевета за да го заштитат својот углед и своите права.

Иако едвај да може да се спори дека идентификацијата на засегнатите лица била во согласност со каков и да било јавен интерес, ќе беше можно *Bladet Tromsø* да го заштити угледот на ловците на фоки едноставно со тоа што ќе избегнеше какво и да било упатување на бродот *Harmoni*. Доколку од релевантниот напис била испуштена информацијата од која читателите можеле да ги идентификуваат наводните сторители, тоа, според мене, немаше да влијае врз остварувањето на слободата на изразување на весникот. Да се обврзе весник да примени такви мерки во околностите, не би можело, според мое мислење, да се гледа како мерка која може да го обесхрабри печатот од учество во дебата по прашања од легитимен јавен интерес. Во тој поглед индикативно е дека не беше истакнат ниту еден аргумент кој би сугерирал дека постоела потреба да се идентификуваат наводните сторители.

Од друга страна, се чини дека мнозинството премногу ја нагласуваат официјалната природа на извештајот на г-дин Линдберг, при нивното наоѓање дека весникот можел да се потпре на овој извор без да превземе какви и да било мерки да се провери точноста на спорните изјави. Притоа, според мое

мислење, мнозинството не ја зема предвид посебната релација што постоела помеѓу г-дн Линдберг и *Bladet Tromsø*.

Како слободен новинар, г-дин Линдберг во 1987 година, за *Bladet Tromsø* ја покривал експедицијата за лов на фоки на бродот *Harmoni*. *Bladet Tromsø* морал да биде свесен за оваа позадина кога го контактирал во април 1988 година кога бродот се вратил во пристаништето во Tromsø. Не може, според мое мислење, да се смета за прифатливо дека официјално назначен инспектор, би допуштил да биде сретнат од медиумите на неговото работно место и да биде фотографиран, за потоа да им даде на медиумите извештај од прва рака за она што го констатирал како инспектор – вклучително и наводи за кривични дела против приватни лица – дури без претходно да поднесе извештај на својот претпоставен, Министерството за риболов. Ваквиот недостаток на професионализам би можел да се спореди на пример, со полициски службеник кога дава извештај за кривично обвинение директно на медиумите со цел да има судење преку печатот. Во врска со тоа значајно е што г-дин Линдберг бил веднаш достапен за *Bladet Tromsø* по неговото враќање од експедицијата, додека поминале речиси три месеци пред да го поднесе својот прв извештај до Министерството што го назначило.

Во светлина на погоренаведеното, *Bladet Tromsø* морал да биде свесен во релевантното време не само за очигледниот недостаток на професионализам на г-дин Линдберг, туку исто така и за конфликтот на интереси помеѓу неговата официјална улога и неговата врска со весникот. *Bladet Tromsø* ги искористил двата овие аспекти.

За *Bladet Tromsø* печатењето на извештајот на г-дин Линдберг била единствена и во подоцнежна фаза соработка со г-дин Линдберг. Објавувањето на извештајот не било со

намера да ја обелодени сторијата. Тоа веќе било направено со првиот од серијата на дваесет и шест написи кои *Bladet Tromsø* ги објавил по тоа прашање. Извештајот се чини дека повеќе бил искористен како еден вид конечно и официјално одобрение за печатење на широкото покривање од страна на *Bladet Tromsø* на прашањето за ловот на фоките, во кој контекст г-дин Линдберг за цело време бил нивниот главен информатор. Во овие околности, не сметам дека весникот можел, како прашање на добра верба, да се повикува во поткрепа на нивниот аргумент дека извештајот на г-дин Линдберг бил официјален документ, на кој тие имале право да се потпрат без натамошно истражување.

Тврдам дека правилно извршив
превод од англиски на македонски
јазик.

Скопје, 02.05.2012 г.
Бр.141/2012

Овластен судски преведувач,
Жаклина Којчевска

I, the undersigned, hereby certify that the
foregoing is a true and correct translation
from English into Macedonian.

Skopje, 02.05.2012
No.141/2012

Authorised Court Translator,

(Zaklina Kojcevska)